

שאלות ותשובות רבי לוי אבן חביב

כי חלוק גדול יש בין כל חכמי הדור כשנעשה להם חסד וחסד
 או להקנות העולם או להשיב את זה הכלית גדול לכבוד שאלוהים הדבר ההוא נעשה
 הכבוד נעשה האל כי הוא יתחזק צמחק לפי שאין כבוד רשאי לחדש דבר מעשה
 כי לא נעשה הוא מה שאין בן חכמי הדור כשנחלקין הם התקנה והלאה שר
 רבי' ומה צד ימינו ז"ל ומכני דורו חרשו זה העלכות דבר א' גדול הערך
 מאלו כבוד דין החלמוד צדור והוא צביעל חרות שליח ליבור התפלה אלא שהי'
 והלבור יתפלל צידד מוחות הענינים שהוא כתב בחסותו וגם על כיוול
 בזה נעלה מדרש לרבותיו ז"ל שקראו אותו דבר חסד : נפסקים פרק האשה
 וצדמות פרק קמח על פסוק ויעמוד יהושפט בקהל יהודה וכו' לפני החל
 החדשה . מלי החל החדשה שחרשו צד דברים ואמרו עזוב יוס לא יכנס למוחי
 לוי' עד כאן . הרי שאלפיו היה הדבר חרש ממש שלא ון סדין לא היה לו
 כח לחפוש עלי ועל פי מה שכתבתי למעלה והוא אמת ויבורח שהרצ זכרו'
 לצרכה חר צד נפסק מהלכות שכתב צפירוש המשנה היה איפשר לומר שמה
 שכתב נפסק כרמי' הדברים וכו' שאינו מועיקר הדין אלא מכה תקנה והסקמה
 והדיעבו חרש שגם שלא יהיו כל חכמי הדור ולא רובם צדוהה הסקמה היא
 קיימה כי אין לריך הסקמה בזה כי אם מוחמי ארץ ישראל ועל פי זה לא
 מנעיה שאין קושיא עלי דמה שכתבתי דבר חרש אף על פי שהיה פירושו
 חרש משה אלא ארצה הוא קיוע לדברי אכל איני רולה להכניס עלמי בזה וה"ל
 יותר אמת צפירי' דברי הרב כפי הנשך לטוב שמה שכתב כרמי' הדברים וכו'
 הוא מועיקר הדין ולא נכח שיכולין לתקן אלא שלא היה לו ראה לקיים
 לקיים דינו . וכן כראה מלשון הרשב"א כשהעתיק כוכב דבריו . ומכל מקום
 אפילו שיהיה בן און לו כח לזה החכם לחפוש עלי אף על פי שפ"י דבר חרש
 היה חרש ממש על פי קצרותו שכתב שדברי הסמיכה הואת יש כמה תועלת
 צלי שום דבר שלא כדן כ"ש לפי מה שכתבתי ראשונה והוא האמת כדברי כמזכיר
 בזה ואלו היה כוכבי צדמה שפ"י דבר חרש אינו רולה לומר חרש כבוד הדת אלא
 חרש שדריין לא ילא לפועל שאין עלי הפיכה כלל אליצא רכולי עלמא וצודאי שגם
 זה החכם אם היה רולה לדרק דברי שכתבתי דבר חרש ולא מלה לא היה
 משיג עלי כלל . ועוד הייתי יכול להאריך על זה ולומר שאפילו אם הייתי כותב
 על הסמיכה מלה חדשה לא היה יכול לחפוש עלי כי כל תקנה שמוחיקים כל
 חכמי הדור ידרק לומר עליה מלה חדשה מנעם שהוא מלה עשה ון התורה
 לשמוע צדית דין הגדול צפירושלם וגם מי שאינו מקיימה עובר על לא תעשה
 דלא תסור ון הדבר וכו' כאשר האריך הרמב"ם לצדו צד' שופטים בתחלת
 הלכות וממיר וכראה שגם בכלל המלה לשמוע לכל חכמי הדור אף על פי
 שלא יהי צדוהה החומרא וצדרי הסמיכה חכמי ארץ ישראל הם ככל חכמי
 הדור ומה הלך הרי הוא בכלל מלה ון התורה רולה לומר שמועוים אנו ון
 התורה לקיימה והיא חדשה שתקנה חכמי הדור וכן אמרו ע"ה בשבועות פרק
 שבועות הדיינים כשהשניע ומה את ישראל וכו' אין לי אלא מלה שכלעוו צדיקי
 מלה העמידות להתחדש כגון מקרא ומלה וכו' וגם הייתי מציא דברים רבים
 ומה הענין האמנם איני רולה כיון שאינו מהקדון שלפניו כי איני לא הזכרתי
 מלה חדשה גם שכל דברי אלה שכתבתי צענין זה ושידרק לומר מלה חדשה
 היא מצדוהה צדוהה צד' השמותיו שחבר על מנין המלות של הרמב"ם צדיק
 הם וצמקויות מקפריס אחרים ולכן לא האריך וכל כונני לא היחה אלא לצדור
 פירוש דבר חרש שכתבתי שרולה לומר חרש לענין יליחתו לפועל הגם שהוא כפי
 הדת כי גם הוא לריך הסקמה כל חכמי ארץ ישראל כדברי הרב רבי' ומה צד
 מיינו ולצד שכן הוא רוב שמוע חרש ככתבתי הקדש גם צדרי רבותיו מאלל
 בן דומה דומה כאשר ככתבתי ואלו היה לזה החכ' נפש יהודי כשר ומאמן צאל
 כרמי' ושכל ישר וחכם לא היה מחפ' עלי הדברים ההם ולא כמאלל בזה .
 וכן שכן שלא היה לו לחבוז מה שכתב בתפיקה השני' שהורה בה דלא הוי קרא
 ולא הגא ולא חוקפאה רולה לומר שאינו צדיק נפסק ולא במשנה ולא צדרי
 התוספות . ולאמת זה איני משיג עליו על דבריו אלה כי לפי האמת לא ככתבתי
 דבר שיהיה עליו תפיקה לשאלטרך להשיג שאם היה זוכר זה החכם מה שכתב
 הרמב"ם ז"ל צדגרת תחיית המתים והוא אגרת ההתכללות היה יודע שטעות
 ממש וסא' הוא : ויש שאין הפה יכולה לדבר ואם בן און תפיקה כלל צמי שילמד
 שני' אש"י' הם כלי' צעריך אי זו צדיקה ולכן כמאלל זה הלשון צדי גדולי' עולם
 וכמו שצ"ב . זה לשון הרב בתחלת אותו האגרת אינינו רחוק שיכתבין חרש לצד
 עיני דבר א' צדי' מצבור ופשוט ויחר צו להרים המכשולות ולהסיר רוע
 הסכרות ויצינו חלושי הדעת ון הפי' ההוא הפך הענין אשר היה רלוט
 לצד . וכבר אינינו כמו זה צדרי האל ית' כי כשהתכוון ארון הכזיאים
 להדיעבו מפי הגבורה שהצדור א' ואין לו שני ולהסיר מנכשולותיו
 סכרות הכשמות שהיו סודרים השניות אמר לצד זה העיקר שמוע ישראל יי'
 אלרינו יי' אחר . והציאו הנולדים ראה מהפסוק כי האלוה ב' ואמרו הגה אמר
 יי' אלרינו יי' והם ש"ש והוא אחר כך אחד להורותו הם ג' וכי הגה א' א'
 ית' האל מדבריהם עד כאן לשונו . הרי שהחכם שכתב זה או עשה עלמו כללו
 שכתב כרי' לנפש תואנה להצדיק את רימי צעני' ההמון ז"ה היה הכבאש
 והנחמק צעני' הכל וצפירי צעני' הרבים ראשונים ואחרונים וכמו שציב מיד
 דרך גם צדוהה עמנו שדרך למעלה ככיוולל צדוהה והוא דרך המוחמי' ומאמיני'
 השלום וכמו שכתבתי שם . ועוד איני אומר שאפ"י לפי מחשבתו לא ה' לו לחפוש
 עלי על מה שכתבתי בזה שכתב דברי מצוהרת שם והיא לומר שאף על פי שיש
 ג' כיון שהכל חלוי צד' מהם והוא הסמוך הרי כאלו אין כאן ג' : א"א הא'
 לצד וכח כל הג' חלוי צדוהה הא' לצד וצדוהה נכתבה והעבש אשר חשב
 עלי אפילו על פי דברו ואין לה מקום כלל ואם בן לא הייתי לריך להשיג בזה
 כלל . האמנם הסקמה להשיג לו אפילו כפי מחשבתו לאמת זה שכתבתי עליו

ואמר שאינו צדי נפסק הוא מצדוהה שיש וסם כמה פקוקים מצדוהה צלשון
 יחיד על הרבים כשהרבים נחשבות א' כאלו לא היו יותר מלי' צמולל האמר
 צדוהה ויחזו צדוהה וימן שם יתחלל כבוד החר וימי צבאן דבר על כל ישראל
 לשון יחיד וימן . ועוד שאמר צדוהה ויחזו צלשון רבים אלא ש' צדין
 קבלת התורה שמה נרמז כבוד החר היו צלל א' כליש א' והם דברי חיל צמולל'
 וכחכם רש"י ז"ל צפירוש החומש . סדרי' וצעלי הפשט אומרי' צלל כיוולל צדו
 שכתבתי צלשון יחיד הוא צעריך העם כלו שהוא א' . גם חזיל כתבו בן צדיק
 מכות עלה דההיא וימרח צ' מקומוהו שופיע רוח הקדש וכו' צמולל וימן דקאמר
 ויאמר עד ומקשו עלה דילמא כל ישראל דליהו כמי' מקרו צלי' יחיד דכתי' יסדאי'
 כשע צ"י . ועכ"ז לא נחפייסו הם ז"ל צבאן בזה ימן צדרי צדוהה צלשון
 רבי' ואחר כך צלשון יחיד . גם אינו צדי צמולל שהרי שכיני צדוהה פ"א אחר
 שמוע בן נחאי מקובלני מפי ע"צ זקן וכו' והקשו צמו' למה לי למחתי ע"צ
 זקן . דכלהו צדוהה שיעתא הו' קיימי' פרש"י למה לי למחתי ע"צ זקן לימני
 וקמי' צדוהה שיעתא ציטינה א' היו יושבי' וכלם היו כליש א' עד כאן . הרי
 כתב רש"י על ע"צ הלשון ממש שכתבתי ח"י על ג' . גם שאינו צדי צדוהה אצד
 צדוהה שרי כתבו הם ז"ל על ג' הלשון צמולל שכתבתי ח"י והוא ככתובי' פי'
 חלומה גמי' דמתני' שום הדייני' שפחתו שרות וכו' איציעל לכו שליח כמאלל וכו'
 רב שמואל צד צדיקא אמר רב כחמן כאלומה מה חלומה יחידה אף שליח יחיד
 ח"ל שם מה חלומה יחידה אף על גב שיש לה צד דין הדיועות כדאי' צלשתי
 אלו מליחות יוכל מקום כחד חשיב להו עד כאן . הרי שכתבו ממש הלשון
 שכתבתי ואם צדוהה יתעקש צעל הריצ לומר דהתי' לא כתבו הו' כמו שכתבתי ח"י
 אלא חשיב הוא טעות ועקשות פה דכיון רכתבתי הו' כחד צדיק הכל אחד ראה
 לשון רש"י ומצדתי' שכתבתי . ואם יש לי רשות להציא עור המון צהיל עלמי'
 מחפיקה אפ"י על פי לשון חשיב ולהאריך גם בן צדיק שכי' הלשון שהצין רש"י
 לצעלי' החוס' אומר כי העיבו אשר דברו כ"א כפי מקומו ויש להם טעם יפר
 זה שמואלו הראויה שכתבתי יש לנו ללמוד שלא' ע"צ צדוהה יש מקום לכדור
 הרבים צדוהה יחיד אפילו צלי' ח"י חרמיון . הא' הוא לקבת הסכמות כלם צדין
 ההוא צלי' חולק כלל כי אז אף שהם רבים וגם כ"א מהם שקול כבוד רבים
 הם כלי' כיחיד ויקראו צדוהה יחיד . הסנה הצ' היא כשהרבים הם גרועי המעלה
 שגם הם רבי' צמולל שגם ג' יקראו צדוהה יחיד . וצודאי כי מהלך ח"י הכל
 מודי' אמי' מהלך הצ' אין הכל מודי' צו צ"צ אה"כ שמי' ש"כנה רבי' צדוהה
 יחיד אפילו מוחותו הלך אין עליו תפיס' מנעי' שהוא אינו מחשיב אותו אלא כא'
 ולכן רש"י ז"ל כתב צדוהה דצדוהה דכלהו הו' כחד' והוא כתבו משבז' לכו כחד
 כלי' שרצ כחמן אינו מחשיב אותו צ' כיון שהם הדיועות אלא כחד והטושא
 שכתבתי ח"י צו וכלהו תלמיא הו' כחד עוב ומה ומה כאשר פירשתי למעלה כי
 לפי האמת אין צדוהה הג' כי אם אחד שיהיה עיקר הדבר חלוי צו והוא הסמוך
 ואפילו אם היה כמו זה של רב כחמן אין עלי תפיסה כלל שאם רב כחמן קרא
 אותם הג' צדוהה יחיד לגריעותם צלי' כ"ף הדיין על שכן שיכול אינו לומר על
 הג' שלפניו שגם כיחיד צדיק צלשון אשר כתב צו רש"י וצעלי' החוספות'
 ומה יראה זה החכם מה יציב על תוכחתו ומה הוא החוסף שיון על פניו לכסוף'
 צדוהה וכלמתי' כי ירימו עליו כל אלו הרבני' רש"י וצעלי' החוס' חרפתו ומכא' הו'
 מצבור שמה שכתב עליה החכם לפנים כשהזכיר צ' תפיסותיו אלו ח"ל והנה צ' ספרות
 כי בזה הפסק שאלו היה כות' אותם וכו' עד לא ישלח ידו צדוהה עכ"ל הרי הו' מצבור
 בהפך שאם היה כות' הוא דברי' אלו עלי צונן אותם הרבני' חלקם צדיים
 שהיו בוצרי' עליו א"הה הגזרי' צעלמי' לא עלי ועוד היו מכרים אותו או מחפיקים
 לפתוי' לכבוד רש"י וצעלי' החו' נוסף על היותו מוליח דנה על צן צדוהה ולולי' שלא
 ישמע לעלתי' הייתי אומר לו שראוי לו לחוש שמוא אפ"י צלל כדווי' וכזיפתם הו'
 צדוהה או כזיפת צעלי' החוספות ורש"י עד אשר יבקש מחילה מעלמותיה' הקדושי'
 ומה צ"י' העהורי' שהרציו' לכל צדי הגולה וכל הארץ האירה מלורה . עוד כת'
 צמקון ח"ל ומה שהאריך ליתן טעם אחר וכו' וע' ולומר . אדרש בזה עכ"ל אלו הם
 דברי שכתבתי צמקון אשר עליהם צדוהה תפיסותו וכבר ככתבתי הסנה למה
 כשת' רלוטי' צדוהה החפיקה מעתה עד למטה עוד כת' צמקון ח"ל אלא צמ"ש'
 כלל הדברי' וכו' עד אלא בהסכמתו ע"כ . אחרי ששמתי חנאי שהצלתי' הסכמו
 שהיה מכה ראה לא כשאר לו מקוי' תפיקה אלא שצקש תואנה למה שכתב'
 ובשבועה אמר הכות' העבודה וכו' עד שצריכין מנין . וגם בזה צעלמו וצצו
 עלמי' כת' למטה צמקון הקודי' ואם היה שותק ומה היה עוב לו שעתה בלה
 כונתו והודיע לכל שלהיותו פוסל אותי ומענין כפי דעתי חפא דברים אשר לא
 כשריו ומתכני' לראש לכל המנין . ומאחר שכל דברי' הם כענין . עוד כת' ח"ל
 אמר הכות' ראייתו כל מה שהאריך צענין המלקי' וכו' עד כיון שהעיקר הו'
 המלקי' ע"כ וצדוהה צמולל כתב לפנים יומר צדוהה ח"ל שגם צבאן בלה דעתי
 וכונתו שהיא להרוס ולא לצבות וכ"כ וכללו על"א מליחה וכו' עד שכתבתי הסמיכה
 לא שהיה אלא צצוה' המלקית עכ"ל . צדרי' הוא אומר שצבות רבות היו לנו בזה
 הא' שהשליח החכ' המעולה כה"ר שלמה חזן יכו' מרגלל הוה צפוייה חכי' גם
 כשראה שלא היינו רולי' לחתום בכתב שהציא צקש מנעו שכתבם צו לדבר הזה
 צלצד ר"ל על דבר המלקי' ועוד צמולל שאני הייתי מקבל עלי' כתב הסמיכה'
 שהציא לי אמי' שטי' רולי' לקבל הו' מלקי' ומלקיות לפני כמו סמוך ימן כי צעוטי'
 גם הו' כולי' צונן השמד ועכ"ז יעיד החכם סוכ' גם שמוענו שנייקר הדבר אשר
 פתו צו צלפת לרוב החמוני' צדוהה הכתב היה בזה ר"ל שהיו אומרי' להם שהדרי'
 הוה הו' קבה לצבות לרבי' שהיו רולי' לחיות צ"ח צלמותו וצפרטו שהיו אומרי'
 שהסמיכה' על דבר המלקי' היא קצוהה לתועלת גדולה והוא זכות הצ"ח ורחוקה ון
 שהזק שאם הסמיכה היא סמיכה' כדן הרי תועלת מצבור ונמל' ככו' ואף אם אינה
 סמיכה צדוהה א"ה צה חוק ריה' המלקי' כאשר המלקי' התיגי' עתה לרעתם סקודרי'
 שגם

היה כ"כ שאינו יכול להצניח כוונתו ששלמותו ככל זה שכל מה שיכולתי אף להצניח
 מדצרו אלה הוא שיש חלוק בין הכפרה לחזרה לכשרותו שלפני הכפרה אפי' אפי'
 שראינו שגם חטונה לר"ך ללקות ואם לא לקה אינו מוכשר . אמנם בענין
 הרי נחפז דמקצתו עז בחטונה אבל לחזור לכשרותו אינו כן ולר"ך שגמלא אף
 עשה חטונה אפי' אם לקה ואם עשה חטונה אפי' צלל מלקות חזר לכשרותו .
 וזו מה שיכולתי להצניח ואם זאת היא כוונתו קשה לי בלשון שכתב בחטונה
 אבל אם לקה לר"כ' חזר לראות אף עשה חטונה וכו' ואפי' כתב צמק
 מאחר שלא ראיתי אותו שנעשה לו שום פועל וכו' והרי ראיתי שלקח . וגם שלא
 ידעתי מאין לו זה החלוק שלפני הכפרה הוא מוכשר בשלוקה דעל הפסח האפי'
 דכיון שזקק דלי' עז בחטונה ולא נאמי' כן לענין הכשרות . גם לא הצינתי
 מה הר"ה צד ולא זה תכלית כהנו' . גם לא הצינתי מה שכתב דכיון שלקח
 על הפסח עז בחטונה ור"ל שכתב דמה לנו בזה ודין הכפרה ארדנו ית'
 שמו הוא שירדע . ולאומו' שיאמי' חלי ולר"ך' מי צד' שגם חזר אפי' חטונה צמק
 ומתן צד' ר"ל האם המלקות ע"ז צ"ד שירדעו צד'ן להלקה הוא פועל אותו
 מהכרת או לא וכבר כתב' הרמז'ם ז"ל שפירשו למשנה שצניעה פ"א שצד'ר כח
 אין לנו לפסוק הלכה ח"ל עס ומחלוקת זה לא נאמי' צו הלכה כדברי פלו' לפי
 שהוא דבר חזר אל השם ית' וכו' וכבר ציארנו שכל קצרה מן הקצרות שאינה
 צלח ליד' מעשה מן המעשיות שיפול צו מחלקה צ"ן החכמי' לא נאמר צו הלכה
 כפלו' ע"כ . הרי שגם כגדרי' יש הקושי' חז' ונחסי' ע"ל שנינו מדברי הרמז'ם .
 לא היא שהמשא ומתן שלי הוא צד'ור דברי המפרשי' והפוסקים שכתבו על זה
 דומיא דמאי דאמרי' גמוי' צד'ון דידן כפסק רב אדא צד'ם רב הלכה כרבי
 כינחא צן גמלא'ל והקשה עליו רב יוסף מאן סליק לעילא ותירין אפי' קרמי קא
 רש"י ואחא נמי דברי הפוסקי' קא דייקנא מה שאין לומר כן צד'רו שכתב
 דעל הפסח עז בחטונה דמה לנו בזה הפסח כיון דהוא לענין כפרה לצד' .
 גם לא הצינתי מה שכתב' הוא לפנים על זה ח"ל והראיה שהצי' מה' עדות כב'
 צמתי' אותה כי אינו רואה שצמלה שצפי' כתב הרמז'ם עס שלחזר לכשרותו
 צד' אפי' מצי' דברים די או צניעה חטונה או צניעה . כלל הדברים שלא יכולתי
 להצניח כוונתו צכל לשונו זה כלל ולכן לא אוכל לצד' על דצרו אלו לא לצמלם ולא
 לקיימם עד שיפרש לי כוונתו או אולי שיש טעות צקוד' קצ' ליד' . אמנם צראשית
 דצ"ו התפיקה ומצורת עליו צכל' צכל' דע שהעובר על אפי' מהמחל'ת
 הוי פסול להעיד וכו' כי לא על כל מילה שיעבור הוא פסול אלא על עבירה
 שיש בה שיקור' מה נקרא רשע או רשע דמקס והיה לו לפרש כן .
 הרי שקי'ורו גרס' לו להטעות הרואה דצרו' . והנה לדק' דברי שכתבתי
 למעל' שצ"ת' עוז האריכות עס תיקון הענין וצי'ורו כראוי ותיקון עס צלתי
 תיקון וצי'ורו . עוד כתב ח"ל הכלל העולה ומענין המלקות וכו' וכבר צמתי
 כמה קצרות מגאונים צקוד' האחר וכו' עד יכולין לתלקותו אותו ומלקו' עכ"ל
 למק' דצרו' ולהנהי' לצ' השומע' כתב שהצי' כמה קצרות מגאונים עס היות
 שלא הצי' כי אם אותה החטונה והגאונים שכתבה גם כן לפנים צזה הקוד'
 והעתיקה מק' אדם ומהו : ולשון הרמז'ם ז"ל שהצי' צעל אחרות חיים ואפי'
 כחציו צ"ד שלוחו החכם כה"ר שלמה הנזכר ומהו אפי' הצי' אותה לראיה
 והם כגדרי' וכנגד רבני' לפת כאשר כתבתי צקוד' הש"י שצמקן הגאונים לא היו
 צ"ת דין סמוכים . והוא צעלמו כתב עס ח"ל ומלשונם כר' שמדברי' צמלקות
 דאורייתא ממה שכתבו דמלקות צמקום מיתה והמלקות שהוא צמקום מיתה אינו
 אלא מלקות דאורייתא כדאמרי' צמק' מכות כן הוא לשונו : ולפי האמת לא דק
 צמקום הדין וכתב צד'ך אומר שהוא צמכות ואינו כי אם צמקו' דין פ"א אשר
 לקצת זה הכרת הוא צעלמו לומר עס גם צכל' צלדתי הגאונים מי' שצד' מאלי
 לצקש שילקו אותו לכפרת עובו הרי הוא מלקות של תורה אף על פי שלא ישי'
 צפני סמוכים . ג' מדברי הרמז'ם כפי' שפוטם וכפי' מה שכתב הוא עלמו אין
 חלוק בין שלקח צ"ד' לשלח צ"ד' כאשר כתבתי צקוד' דרסי' הא' וכמו שיכתב
 עוד לפנים ואם כן איפה למה הולכנו רבני' לפת לעעשה הסמיכה צצני'ל המלקו'
 ואם לא היתה כוונתו צלותה החטונה להצי' ראה לדצרו' אלא להקשו' ע"ל צמה
 שששיות המלקות למיתה לומר דכי היכי דאין מומתין אותו אף על פי שצי'א
 צרלונו לצקש מצי' דין על כך ה"כ אין מלקין אותו כבר הי"ל מקום כפי'
 הפירו' שפי' הוא עס צמה שכתב הגאונים והא' דאמר רבא אין אפי' ע"למו
 רשע לא לענין כרתות איתמר וכו' ונראה שפירושו הוא מוכרח אבל הוא לא
 הצי' החטונה לכך שעדיין לא ראה צקוד' כקסדר הוא האגרת אלא לראיה
 לדצרו' וצד'א' שאין מומת ראה כלל לדצרו' לצמח הסמכות אדרגה הוא כגדרי'
 וראיתי חז' להסתדר לקצת קצרות הגאונים לצקרת רש"י והרמז'ם ז"ל אולי
 צכל זה חז' מכת הכרת ומש"י ימשך שאפי' להקשות כנגד דברי צמה שששיות
 המלקות למיתה אין כח מלאתה החטונה והו' צזה אפוק' . כבר כתבתי צקוד' דרסי'
 שלדעי' רש"י מה שכתבו צמשי' כל חייצי' כרתות שלקו כפערו מידי כרתן ר"ל ואין
 עליהם שוב שום עונש מן השמים לא כרת ולא עונש אחר כלל חז' דקדק רש"י
 צמי' שוב אין צ"ד שלמעלה כפרעין האפי' שאין הכל מודים צזה שהרצ' ר'
 יוסף ציעוק' לייחא' עליו השלום צמלת כרת לא כתב כן אלא שיוקא מעונש
 הכרת כפערו אבל עדיין לריכים ציעולו עליהם ייסורין למירוק עונותיהם והצי'
 ראה מההיא ד' חלוקי' כפרה וכו' ודוקא צשעיר עזאל היו ומכתפריס'
 מכל וכל לא צמלקות . זו היא דעתו ואין לחלוק עליו כי הוא רב גדול . מי' ע'
 דעת רש"י הוא כאשר כתבתי וכמזכור צד'ריו וס' כתבתי מעעס שיש לו *
 ומלצד אותו העעס כר' שיש לו עוד עעס ומתקדח והוא וקבלה אפי' כיון
 שלקח הרי הוא כאחיו משמי' כאחיו מכל וכל וכו' היכי דלענין הכשרות כיון
 שלקח חזר לכשרותו מכל וכל כמו שהיה צראשונה כן לענין פטור הכרת כלו'
 דחזר כמו צראשונה ואין עליו ע"כ עונש כלל מן השמי' וכו' דקצרת הרמז'ם
 ככה היא גם כן ולכן קמך אלו הצ' למודות מהפסוק דמן הראוי היה שלא
 להקסימם

שום צ"ד שירדעו יכולין ללקוח מלקו' כפ"ל תורה . הרי שלדבר המלקות יש צמק
 חטונה ולא חוק גם עי'ס' לנו ספק אם חועיל מה שאינו כן לענין דרי' קנסות
 קאם אינה קאמי' כפי' הדין האמנות שמהיי' צלעל הרי' אוחססמוכו' ה' שלא כדון לפי
 האמת היתה זלח הטענה עכנה יפה לדעתם אלא שראינו שמו שלפני המומ'
 יש חוק צמקי' אם אינה חועילה כפי' הדין ג"כ צעני' המלקו' שאם אינו
 סמוכים אינם יכולים ללקות מלקות כשל תורה יע"כ כפי' אשר שומעו מפי החכ'
 הקלתי ית' וצפי' אחרים רבים עיקר כוונתם לא היתה אלא צצני'ל המלקו' גם
 עכצמס כן כר' צצד'ר דרי' קנסו' לא הזכירו כי אם תיבה אפי' או שמים אם
 דן דרי' קנסות מוכיח לרשע עומד ואפי' האריכו כמו ג' שמי' צד'ר המלקות
 גם צמעשה עשו עיק' וממלקו' ודבר הקנס לא הזכירוהו כי אם צצמ' ח"ל
 לדון אם שתקוף ופי' אם צן הכות הטעם וכו' עד ויתקרב אל אל עי'וס עכל
 אלץ מוכה שעי'ק' כונתם לא היתה כי אם על דבר המלקו' וככו' טונה ומלאת
 צמעמי' ואפי' הדין היינו יכולי' להקשו' עליהם מרי' יהודה צ"צ' שכל אפי' עושה כפי'
 המתן דחמס שהקמי' היתה ידלי' קיימי' עשו אותה לכל הדברים דכשאמרו חמס'
 דרי' קנסו' ה"ה דרי' מלקו' וכל הדברים החלוי' צמקו' וזלתי קצועת המועדו'
 קגם שקצועס ע"פ הראיה חלוי' צמקי' לא צצני'ל שחצמנעל היא יתענלו עס
 קארי' גם המועדו' שיש לנו עתה מועדו' ה' עס כמו שהלכתי צזה צקוד'רסי'
 אבל לכך שאר הדברי' דצני' סמוכי' כשאמי' צעלו דרי' קנסו' ה"ה כלס וצכל'ס
 מעלקו' ולחו כרוכלל לחצי' ולזיל והזכירו העיקר והיות' מלוי' שהיו דבר המומ'
 וצזה נקמלקו' עעלי' אותם החולאים שחאר אותי צמס החכ' הזה לרעה ולא
 לעונה לפי' צזה צמי' עס ח"ל וכו' דעת החכ' הזה שכתשו' לטוב וכו' עד
 קטוי' רול' . גם כתב' עס אפי' ח"ל ואולי מפני שלא העריך לחכמי' לפת וכו'
 עד שהיו היה קצה שלא כצמנעלו דרי' קנסו' כי אדרגה לפי' שהחוקתי' להצני'
 כסרי' מדקדקיס צמעשה' להצי' על ידס וכו' ולא חונה ככתבו עליה' צכל'
 עיק' כונת' היתה ע"ד המלקו' מלצד עדות החכם השלי' והאחר' כתי' עוד כתי'
 ח"ל אלא שעת' פי' דצ' אפי' וכו' עד דרי' לגאולתו עכ"ל דצרו' אלו קרמי'
 יש עליה' כמה תפיקו' מי' רשאו' שהיו פטוט לצ"ד עלמו כ"ס לרדקי' ומי' עוי' ח"ל
 עדי' לא ראינו צכל קוד' שהיו פטוט לצ"ד עלמו כ"ס לרדקי' ומי' עוי' ח"ל
 והאריך צמתי' עליון שהיו יכול לכתבו צלפירן וכו' וכן חזר וכתבו למענה כמה
 צעמי' גם זהו לפי' דרכו שצמצי' לקצר צגנו' ולא צצמח ולכן חפס מוס לומי'
 שצחו דצרו' צחורף והאריכו' עס הקון העני' ושלמותו הוי עוז מהקלור עס
 הצלתי' מתיקון כ"ס שצד'ר צזה למודה על האמת צלו צלי' אריכו' עס הקון
 העני' וחי' חונה אף מחפס מוס צמין צו והמוס שיש צו צעלמו אפי' ריאה
 אותו שהיו מאריך ללל חטונה צקוד'ר' צכפילה העני' כמה פעמי' שרוב
 מהעני' שכתב כחצמס ד' או ה' פעמי' לפחות ואין לך אריכות צעולס ללא
 חועלת כזה אולי יאמר שצפני' שחם דצרי' של דופי' כפל אותם כ"כ פעמי' ואפי'
 סייתי' רול' לשמוע מפיו דכ"ס שקש' עליו ומי' עוד ח"ל לצמל המעשה וכו'
 ולקיום דצרי' הנצי' ודק' לגאולתו עס חס הדצרי' הצעלי' אשר פחה צמס
 לצרי' לפת צראשוני' ציום המעש' וגרס להם שפירצו על המדה ומנוהו לראש
 יצי'ה כדי' שגם הוא ימנה קסהר'י' ומס כי צחופן אחר אינו דק' לגאולתו
 ואפי' שכתב חזר צו והקסי' כמה פעמי' צקוד'ר' מכת חפס קקול' המועדות אפי'
 לדעת הרמז'ם וכתב' שאין כוונתו כי אם לצ"ד של ג' אינו יודע למה כות' אלו
 שצרי' כי צ"ד של ג' אינו ענין כלל להם כמזכור לכל וכתבתי למע' אלא
 קגם אפי' שלא נעשה עלמו לא יכול להסתי' מחצתו וכוונתו . ועל דבר המלקות
 שהאריך לקיים צצרתו' . אומר שאפי' כבר הארכתי צעני' צקוד'רס' . והצי'רתי
 ציאור שלס עס ראיתי מקסי' לרעה' אלא שהוא דוחה הכל דרכו ואין חונה
 עליו צמה שכתב' צזה צצד'ר ג' או ד' דברים שכתב' צאגרת ומקסי' ומתדעת רחוקי'
 עכונת הלשון כאשר כתבתי צקוד'רסי' השני בחטונה שהצצתי על דצרי' האגרת
 וצפרט מה שכתב' צפי' לשון הרמז'ם והדצ' לר"ך הכרע . ומי' שכתב' אותם
 הפירושי' אין חונה עליו צמה שכתב' או שיכתבו על דצרי' המלקות ולכן לא ראיתי
 לחזר ולהאריך צכך כיון שאפי' עס כל האריכות לא יודה הוא לעולם אמנם
 להירות לאחרים כי אמת יהנה חבי' חך לקחי' ובר אפי' לו על כל דצ' ודצ' :
 ראשונה דמה הראייה שהצצתי מלשון קעקי' יוסף ורש"י ואפי' אומי' שאם היו לו
 רליות או ראיה מהגמי' או מהפוסקי' לקיים עיקר דצרו' והוא שגם המלקות שעי'
 צ"ד כשאור שלא צעדים והתראה אלא שהוא לצקשת החוטא שרולה לצו בחטונה
 שצטר אותו ומתרת ועכפר לו מכל וכל וצו' אין צ"ד שלמעלה כפרעין מומ'
 דלפי' שחונה דחמס ה"ה לה מלי' והיינו מחייצים לקצלה אבל כיון שלעיקר דרי'
 אין צ"ד שום ראה ממש קפר לא מהגאונים ולא מאחר וכומו שצי'א אלא מקסרי'
 לומי' דאף יהיה יותר חמור הצלתי' מותרה מהחותרה וכנגד זאת הקצרה יש ופי'
 כמה לדדים כאשר כתבתי לכן אינו אומר שחונה הדחוי הוא צעל ואין לו מלי'
 ומי' שיראה צדוק כל דצרי' שכתבתי צזה צמלת הענין מהחלת הראיה והוא
 דעתי' דתקן צמתי' וכו' עד וכן כותב' צפי' הלכות הרי"ף וכו' . גם יראה
 צדוק מה שכתבתי צקום זה הענין מהחלה ועד קוף והוא כללו של דצ' שאין
 רעות לצ"ד להלקות וכו' וגם צד'ר רש"י שפי' צמתי' וכו' עד וכיון דלח' פי'
 סבי' כר' ודלי' וכו' . גם יראה הראיה האחרת שהצצתי צמקו' מהלשון של רש"י
 יראה מוצד' שכונת רש"י היא כאשר כתבתי ולא כדצרי' זה החכם ולא ראיתי
 להאריך ולכפול הדברים כי עס צקוד'ר' עס מפורשי' כראוי יתד ואין צ"ד דצ'
 דחם חוקסי' . וכל זה אפי' ככלה היה לי ראה אחרת כי אם זאת . אמנם
 אחרי שכתבתי שאר הראיות וצפרט מדברי הרמז'ם אין קפקא אלא שדחוי זה שכתב'
 צכאן אינו מוכרח והראיה היא קיימת . עוד כתב ח"ל ומהו דקדוקי' טעמה
 וכו' דע שהעובר על אחד מהעונות וכו' עד הסוף שכתב והש' הוא היודע ולי' ע'
 עכ"ל . להורות לכל זה החכם שהיה יכול לומי' ע"ל כמה מארכן הוא זה הנך
 הוא לקלה האחר מהקלור וכתן לי מקום לומי' עליו כמה מקלרן הוא זה שקלורו

שאלות ותשובות רבי לוי אבן חביב

היו לרבינו מנחה יותר קשה מכל זה. הדעה שהוליא' על הרי"ף ז"ל צומה שכתב עליו שקוצר שהצא דרך השו"ע שילקו אחרו מלקות של תורה והציא ראה ממה שהציא דיני המלקות שהלכותיו בזה. וכן ראה ללאו' עד מה שלדעתו איכא סמיכה צום הזמן דמשו' הכי הציא דיני המלקות. ויש עליו כמה קושיות צום שאפי' תלמיד מהלכותיו לא היה מופל בהסכים ונז' דבני' לומר קטור ובכל משפטי התורה מורה דהוי' ומכי' שטרט' לצי' חרי' דבני' שפוח' כחז' לעולם דאיכא סמיכה צומן הזה לדעת הרי"ף אס' כן מנין לו שבשבת הרי"ף דיני המלקות הוא מטעם דקוצר דאיכא השתי' מלקות מן התורה לנצ' צרלונו דדרך השו"ע דלמא' לא היה ומאי' דכתב דיני המלקות הוא משום דאי' סמיכי' צומן הזה איכא מלקות דלוריתא עיי' אוחס' הסמוכים. כיש' דלדעת הרי"ף ליכא מלקות של תורה צומן הזה כלל לא עיי' סמוכים דליכא סמיכה שהחל כלל לדעתו כאשר שכתב צקצרת הרי"ף שהציא דיני המלקות בנזק' מכות היא טעות גמורה. ותמה אינו עליו החכם יענה דעת רוח וליך' וממז' עיי' שכלו ומשצ' לקמות גם כן עיי' אחרים שהרי"ף לא הציא מכל דיני המלקות שם כי אם קלת מהמשנה הראשונה כמה מלקין אחרו מ' חסר א' וכו' לא כל שאר המסכות שהלכותיו צכל דיני המלקות וצפרט' השניות צדין' האומר שלרי' צמלקות של תורה. גם לא כתב דין הרלועה שגם הי' לרביה דוקא צמלקות של תורה. ומשום דלדעתו אין מלקות של תורה עתה כלל. ומה שכתב אוחס' המשנה הוא להודיענו דאף על גב דקאזנר קרא' ארבעים יכו' לריך' לחסר א' מהמנין וכפך' מיינה למכת מורדות שאין מלקין אחרו מ' שלמות כשלא היה על שאינו רולה לקיים מלות עשה שלפנינו כמיש' סוכי' איני עושה לולצ' איני נומל' מנין אחרו עד שחלל' כפשו'. ורלחי' צפי' שערי השו"ע להרי"ף ז"ל שכתב וז"ל. ודע כי העובר על דברי חכמים עונשו ציד' צית דין להכותו מכת מורדות כפי אשר עיי' צית דין ורולוח' ליקר' ולענות צעת' ההיא אס' לפחות מני' או להוסיף להכותו על אלה עד כאן לשונו. גם הרי"ף והריטב"א ז"ל כתבו צפי' כערה שצפרי' הי"ד שלהם כתבו צפי' אהי' חזון ומלה שמי' שאכל מלה צערב' הפסח מנין אחרו עד שחלל' כפשו' * אצל' צכל' הקפדים שלנו לא כ' לא גם הם ז"ל התצ' שם שכתבין דברי ר"מ הלוי שכתב שמונין אחרו צלומד' ולהקל' על המלקות של תורה דוקא כשהיה על צבירה נמשכת מנין אחרו עד שחלל' כפשו' או עד שיקבל' עליו דברי חכמים * אצל' כעמכין אחרו להענישו על מה שעשה מנין אחרו כפי אומר צית דין ולהקל' מלקות של תורה * גם הרי"ף ז"ל כן כתב צמסובה וכי' שזיו' דעת הרי"ף ולכן הציא אוחס' המשנה כמה מלקין אחרו וכו': ומספרי' שלנו כראה שזיו' דעת הרמב"ם גם כן כפי מה שכתב צפי' מהלכותיו וכל' מלקיות שומלקין דיניי' חיל' אינם אלה מכת מורדות עד כאן לשונו. ולא הזכיר חוספת על ל"ט כ' שדעתו הוא כדעת החושי' שומכת מורדות מלקות של תורה שוים צומספר' המכות כמו שכתבתי שם צקונדרי' האי' ואס' היה לזה החכם אי' זה צקילות היה מציא ראה אחרת ע"פ דרכו יותר חזקה מחת' שהציא והיא שהציא הרי"ף צהלכות מתני' דתכן מכות צבי' ומאי' דליחומר' עלה צבמי' מה"מ אומר רב הוכח דאמר קרא' ונגשו אל המשפט ושפטו' ארי כאן שנים אין צית דין שקול' מוספי' עליהם עוד אי' הרי כאן ג' עד כאן. אצל' לפי האמת גם מחסוין ראה כיון שהשמיט' עיקר דיני' מלקות של תורה שהיא האומר ודיני' הרלועה. ומאי' דכתב הסיח' דמכות צבי' טעמיה דליה צבמי' אי' כיו' מליץ' לדין מכת מורדות? אי' לדין מלקות צומן הזה לנצ' צרלונו שהיא מדרצנן ומכ"ל לריך' ז"ל וגי' שלא ילקו אחרו מ' כמחסי' דמכות דמשו' הכי כחצה הרי"ף. ועתה צום זכיתי לדין צום שכתבתי שהמלקות שכתבו הגאונים אינו מלקות של תורה כי אס' מדרצנן כדברי הרי"ף עלמס' כי אין ללו' לשום מלקות ציכיהם כל' צומן שאיפשר' ומיינה אנה יליף' גם כן שלדעת הרי"ף כל' מי' שלקה צרלונו צומן פנפטר' מהצרת ומש"ה אייתי' מחסי' דכל' זייני' כרות' שלקו וכו' ורי"ל מעונש הכרת דוקא אצל' עדיין יש עליו עונש אחר מן השמיט' כדברי הגאונים' עלמי' וכפי מה שפירשתי כונתגס' קברי' הרמ"ה היא כצדכתי' וכפי מה שפירשתי דברי' ורואו' מוכרי' עוד כי וז"ל ומש' ולאומר' סיחמ' יליצ' צארעב' וגיור' וכו' והציצ' דלענין פונש' וכו' אומר' הכותב אס' כן לדין דין האדם וכו' עד ומחמת' כעסי' עד כאן לשונו איני יודע איך הוליד' החולדה האמת מדרבי' שעס' החלוק' שיש צין' ידיעת' שמיס' לדיעת' האדם לדין דין שמיס' כאשר כתבתי * זה שאלי' הקפתי' הקפתי' לומר' שראוי' שיעיל' המלקות למי' שאינו מותרה כמו לעותרה מקמי' * והי'לתי' שלא יש קי' שגם הוא רשע לפני אלרי'ו יחצד' מי' שאינו מותרה כמו שנתורה ולפי' שזה צבד' אינו מוספיק' שגם שיהיו שוים ומה הטעם עס' כל' זה יצואו' שניה' דשקול' הם לזה הוספתי' ויש יחרון' למותרה וכו' עד הקוף' ארי' שלדין דין שמיס' אולי' שכותו לתפוש' עלי' צום שכתבתי ורשע הוא שאינו מותרה כמותרה ומשצ' הוא שאלי' משהו' אוחס' מכל' וכל' יונטעס' זחה' ההשוואה תפס' עלי' צום שכתב צקוף' לשונו ומ' לילה לאל' שהחלל' שם שמיס' צעוות' וכו' עד סוף' ומשצ' שכותו הוא לומר' קמי' שאינו מותרה שכתבתי עליו שפוח' כחז' לעולם מותר' ושכלס' שוים ואס' כן יהיה שום צעונש' מי' שאינו מותרה ועושה' העצירה צעוות' וצפשע' למי' שחטא' ומחמת' הכאה וכו' לזה כראה שכיון עס' שלשונו לריך' חיקון' וצודה' יש צו' טעות' * חה' שהוא כתב' שחלילה לאל' שהחלל' שם שמיס' צעוות' וצפשע' שיהיה דינו חמיר' כמי' שחטא' וכו' ח' צית' חומר' שכתב' היא טעות' צודאי' וכונת' שיהיה צוקל' שרולה לומר' חלילה לאל' וכו' שיהיה דינו של זה כמו שחטא' וכו' אלא' אינו חומר' מנונו' אף אס' היה זה כתבו אין עלי' השפי' כלל' כי איני לא השויתי' שאינו מותרה לעותרה כי אס' צמסיח' רשע גם כן וצום כל' אוחס' שאינם מותרים שוים גם כן שכלס' לקראים' רשעים ומיינים' כרת צין' מי' שעשה' העצירה צודון' צין' מי' שחטא' ומחמת' כעס' וצענין' הטונש' הם העפטי' ה' ענקו' שגם שמיס' ככתיב' הוא יחצד' לצדו' יודע' איך יוסף' צעונש' מי' טעשה

לחסימס' אף על פי צמסימס' יוללות' מפקוק' אי' כיון דלפי' האמת אינו שוים לדעתו צענין' לריכות' השו"ע כאשר כתבתי כי לחזור' לכשרותו' מלקות לנצ' חזר' ואין לריך' שכתבתי אחרתו' שעשה' השו"ע אוחס' להפטר' מן הכרת' לרי' גם כן השו"ע אצל' מוכס' להודיענו כי סס' שוות' צזה' * גם ממה שכתב' הרמב"ם צריש' ה' השו"ע כ' שדעתו היא כן שכתב' עס' חיל' וכן כל' מוחיבי' מיתות' ציד' ועחייבי' מלקו' אין מכתפר' להם צמיתתן' או צלקיין' או עדי' שייצבו' השו"ע ויחודו' ע"כ * והנה חייבי' כרות' שהתרו' צהם למלקו' הכי' סס' מחייבי' מלקו' ואומ' שאינו מכתפר' להם צלקיין' עד שיתודו' משו' הא' כשהתודו' ככתפר' להם מכל' וכל' צמסובה' הרי' שדעתו הי' כדע' רש"י וכו' שלדעתם כפטר' החייבי' כרות' צמלקו' מכל' וכל' לרי' שהי' המלקו' שכתבתי צו' דעה' חייבי' קרא' כגון צעדים' והתראה' ועי' צד' סמוכין' : אוחס' הגאונים כ' להם דכיון דאומרה' המש' כל' חייבי' כרות' מנומי' דלחת' לרצווי' אפילו' שלא צצדי' סמוכין' ואפי' שלא כחייבו' צו' צעדי' והתראה' אס' צאו' צרלונו' אצל' לא היה כפרתם' שלמה' אלא לפטרם' מהכרת' צלצד' ועדיין' יסאר' עליהם עונש' מן השמיס' כי כיון שעשו' השו"ע ולקו' הרי' כאלו' צאו' עליהם קלת' יסורי' המעונשים' לחייבי' כרות' ואין לחיי' שיהיו כדוכים' מן השמיס' צכרת' אלא צעונש' אחר' או עונשים' קלים' מנונו' ולחומר' שיאמר' מי' לחסי' לומר' כן צפי' דברי' הגאונים' אומר' דמנוקומו' ומשום הכי' דהם לא צדו' אלא על' המלקות' שלהם שאינו של' תורי' * ומה שכתב' החכם דכשצ' צרלונו' ללקות' יכול' להלקותו' מלקות' של תורה אינו לדעתם' ויש לי' ראה מדרבי' רב' נטרומי' ז"ל צמסובה' שהיא כחצ' שם ח"ל' דמלקות' צודאי' דלוריתא' ליכא צידן' האידנא' דמלקות' דודאי' דלוריתא' צעני' אומדנא' דציד' כדקתני' וכו' וכל' מילתא' דלריכה' אומדנא' לא כהגא' אלא צומן דאי' כקתדיין' ועוד צמלקות' דלירית' קתני' הוסיף' לו ריבוע' אי' ומת' הרי' זה גולה' כילד' יעשה' ולהיכן' גולה' ערי' מקלט' כצ' מפורשות' ואין להוסיף' עליהם' ואין לעשו' צחיל' ולריכות' לכפי' ואלו' מדות' כגן' תלויות' זו צו' : ועוד' האריך' הרי' שלדעת' הגאונים' אין שום מלקות' דלוריתא' כשהוא שלא על ידי סמוכין' ואפילו' שיצא' צרלונו' ללקות' ועוד' כראה דלפיו' על ידי סמוכין' אין מלקות' של תורה צומן הזה לדעתו מטעם הגלות' שכתב' דעני' לבי' הרי' שכתבתי דברי' הגאונים' צאוחס' השו"ע סס' צמלקות' שלהם שאינו של' תורה * וכיון שאינו של' תורה ודאי' שלא יכפר' הכרת' מכל' וכל' * ומה שכתב' ועושין' לו כפרה' וזו היא כפרתו' אין הכונה כפרה' מכל' וכל' אלא להפטר' מן הכרת' לצד' ויצואו' עליו עונש' אחרים' דגם מה שכתב' דמלקות' צמקום' מיתה' אין כונתם' לדמותם' מנוש' דהתו' מיתתא' מלקות' צמקום' מיתה' עומדת' לאו' הלכתא' צכל' הוא דהוא מיתתא' דרצ' חליצ' דרבי' ישמעאל' דאמי' מכות' צכ"ג * ועוד' שאפילו' לדעתו' של רבי' ישמעאל' לא מלי' צשום' מקום' שחייבי' מיתות' יכתפרו' צמלקות' אלא כונתם' לומר' דכיון דאיכא' מן דאמר' צמלקות' כשהוא של' תורה שהוא צמקום' מיתה' רולה' לומר' שנקרא' מיתה' * וכן פרש"י ורדאי' דמועיל' קלת' לכפרה' אפילו' לחייבי' מיתות' כיו' שנקי' מיתה' הכי' נמי' אי' נן' לומר' צכל' מלקות' אפילו' שלא יסאר' של תורה דמועיל' לכפרה' ועושי' * לו' גם מה שכתב' והא' דאמר' רבא' וכו' צמלקות' שלהם צדו' כי צמלקות' של תורה ועל ידי סמוכין' אין מלקין' אחרו אס' לא צעדים' והתראה' זה כראה לי לקרצ' הדעות' צקלת' ואולי' שהם שוים צכל' דמר' אומר' חדא' ומר' אומר' חדא' ולא פליגי' * ואי' הכי' ליכא' קושית' כלל' על מני' דאחצ' צקונדרי' והגאונים' לא חייבו' צמלקות' דלוריתא' רולי' לומר' עיי' סמוכין' ואל' צמלקות' על ידי סמוכין' אולי' * וכבר' הסכמת' דברי' לפת' יש ויש צמסובה' יוללות' השו"ע על לפטרם' מהכרת' ומכל' עונש' לא חועיל' כיון שעצר' העובר' שלא צעדי' * והתראה' ומשעטמים' שכתבתי' ולפטרם' מהכרת' לצד' ושיסאר' עליהם' עדיין' עונש' מן השמיס' לא היו לריכי' לכך' זה כראה לי לומר' ולמי' שלא יודה' צום הפירות' שפירשתי' צדברי' הגאונים' ויאמר' דקשה' לי' מדידהו' אומר' שכל' דצריה' לדעת' רש"י והרמב"ם דודאי' כיון דהגאונים' נחמו' להכי' וכתבו' צפי' דכשצ' מי' שעבר' על הכרת' דדרך' השו"ע שומלקין' אחרו הי"ל' להרמב"ם' לפי' כן אס' הוי' קוצר' כמותם' כי הוא ראה כל' דצריהם' וכיון דלא' חלק' זה החלוק' צהלכתי' ומשום' דלא' צקיר' ליה הכי' : עוד' כתב' וז"ל ועוד' דיגי'ד' עליו רעו' וכו' עד וכו' הארכתי' צום צקונדרי' האחד' עכ"ל' גם איני הארכתי' צמסובה' על דברי' צקונדרי' השני' ואיני ריחה' לכפול' הדברים' עיינו' ומס' עוד' כתב' וז"ל ותמהני' על צעל' המגלה' האת' שר' לחלוק' על כל' כחמי' ספרד' וכו' ומר' וכחצו' כמה פעמים' לפנים' בקי' * גם לעולם' כתב' שפוק' חזי' ומאי' עונש' דבר' * ואי' תמה' עליו' למה מוסיף' דבר' על כל' כחמי' ספרד' ואלו' הוא אינהו' הו' מפקי' פולסי' דמור' לחפיה' שעושה' אותם' כאלו' לא ראו' דברי' הרמב"ם' שכתב' צפי' ח"ל' וכל' מלקיות' שומלקין' דיניי' חולה' לארץ' צכל' מקום' אינה' אלא מכת' מורדות' עיי' * אולי' יאמר' הוא דהו' דוקא' צמלקות' שומלקין' דדרך' כפייה' לא צמלקות' שומלקין' לנצ' דדרך' השו"ע צרלונו' אצל' לא משום' הכי' דהי"ל' לנצ' לפי' ומו' מלי' וכל' * ולא ידעתי' מנין' לו' שהמלקות' שהיו מלקין' חמיו' ספרד' היה של תורה לדעתם' אס' מנעם' שהיו מלקין' צרלועה' ולא צלפסר' זו אינה' ראה' דגם כשלא' יהיה מלקות' כשל' תורה נהגים' רבים' להלקות' צרלועה' ולא צלפסר' דצמלקות' של תורה צעני' דוקא' צרלועה' אצל' צמלקות' דרצנן' לא צעני' דלחוי' צלפסר' או צרלועה' פוק' חזי' מה שכתב' הרמב"ם' ז"ל שכל' מלקיות' שומלקין' דיניי' חילה' לארץ' אינם אלה מכת' מורדות' ולדעתו' הם צרלועה' כי הוא לא חסדי' מלקות' צלפסר' צכל' הלכותיו' וכן כראה' מדרבי' הרין' ז"ל ככתו' צפרק' כערה' צפירוש' והלכות' * גם הרענ"א' כתב' כדברי' עלמס' והעתיק' עכל' כמקי' יוסף' צמקום' המכרי' * כלל' הדבר' שאין' לו' ראה' כלל' לומר' שהמלקות' שהיו מלקין' דברי' ספרד' היה מלקות' של תורה לדעתם' אדרבה' יש ראה' לומר' צהפך' מה שכתב' הרמב"ם' גם שמועלס' לא הלך' לשום' חדס' מאומד' וגם היו מלקין' מכות' קלות' מחר' מוס' שאין' כן צמלקות' של תורה שלריך' אומר' ומכות' חזקות' * ולדעתו' שהיה מלקות' של תורה' גם זה הוא צעשה' לסחור' הסכמות' שחקנו' כי לא

שאלות ותשובות רבי לוי אבן חביב

אחרי שיש פסוק מפורש והפילו השופע והכחו לפי שאלויה היה עתה...
זה מורה עשה כיון שלא נחפרו צהורה מי הוא המצוי...
שהמכשיר למדו אורו עליו דהקיימת דמקום. וכבר כתב שאלו למנות
מלוי הדבר הגלמוד חזי מניי מדות ודוקא צמימות היינו אומרים דיש
מלות עשה מפני שמופרש צהורה כל עזירה ומצירה שמיני עולה מצורה אחת
המיתה להסיר זה השופע אחר הרב שאלו כן אלא שמה המלקות למיתה וכן
כן יש זו מלוא עשה כמו צמיחה דכיון דכחצו צהורה עיקר מלוא המלקות
מופרש צמה שכתב והפילו השופע והכחו חף על פי שציוור מי הוא המצוי...
מלקות חזי מפורש אלא שאלו לוודין אורו וממיתות לאו דהקיימת הרי הו' מלוי
עשה: וכדומה לזה כתב הרב צמלות שופר ח"ל מלוא עשה לשמוע חרומת
השופר וכו' מפני שצפוקי לא כמלוא המלות מוצאות בשלמות זה הוא עשם שמי
לישע דברי הרב אצל הראשון הוא יותר ככין ומדוייק שנותן עשם להקשות
הרב מלקות למיתה צמה שכתב כשם שצמלה וכו' כלל הדבר שזה הדויי שדייק
בכאן החכם נראה יפה אומנם האחרים אין להם מקום ואינם מחכים אס הדויי
האי דקשיא הלכתא אהלכתא כיון דקיימת לן כרצא צעירי דלאו דוקא שמיני
מחכים אלא שהוא עושה דוקא אי רצא אומה למיתתה אלביא דנפשי אצל
הוא לא אומה הכא אלא אלביא דרבי ישמעאל לתת עשם לדבריו וברולה מוצאת
מליכו לקלם מהפסקים צמנה פרק רבי אליעזר דמילה שפסקו הלכה כשמואל
במקום רב צמילתא דאיסורא ולא חשש לכלל דמית לן משום דפלוגמיהו דרב
ושמואל לא הוה אלביא דנפשיהו אלא אלביא דתנאי במאן מיכיתו הוי תילכתא
וחת הקצרה אחת בהגהיה פ"א מהלכות מילה ח"ל והיינו כשמואל וכו' ודלא
כרב וכו' ואף על גב דקיימת לן הלכתא כרב צמיקורי הוי מילי כי פליגי אלביא
דנפשיהו אצל הכא פליגי אלביא דתנאי עכ"ל ושמי לדעת שאר הפוסקים שפסקו
כרב וגם הר"ף שפסק דלא כרב לאו מחאי עעמאל אלא מנעמאל אחריני כדכתב
הוא ז"ל ולדידיה אפילו צמחאי גוונא הכלל הוא קיים במקום אחר והלכתא כרב
אפי' לדעת אלו לא דמי לדרון דידן דלדעתם שוה הוא היכא דפליגי אלביא
דנפשיהו במאן מיכיתו הוי הלכתא להיכא דפליגי אלביא דנפשיהו אצל הכי רצא
לאו דתנאי דנפשיהו אומה ולא מוסק תילכתא כרב ישמעאל אחת אלא לתת
עשם לדבריו ודרך האמורא לתת עשם לדברי התנא חף על גב דלית הלכתא כותיה
אפי' אלביא דידיה ובהדיא אשכחן צמרכו פרק כילד ומרכין (דף ל"ה) עלה
דמתני' דקתני ר' יהודה אומר צמרכו מיני דשאים קאמר בגמרא (דף מ"ו) אומר רבי
צרי ואי תימי רבי חנינא צר פפא אין הלכה כרבי ואמר רבי צרי ואי תימי ר"ח צר
פפא מאי עעמאל דרבי יהודה אומר קרא צמרכו י" יום יום תן לו מעין צמכותו
הכי נמי כל מין ומין הן לו מעין צמכותו עד כאן. הא קמן בהדיא דהאמורא
עלמו דפסק הלכתא דלאו כי הוא תנא יבז עעמאל למיתתיה וכל התלמוד מלא
מה. דהכי יבז עעמאל לדברי צית שומאי כמו לדברי ציה ודאי דבהרי"ף או
בהרא"ש היה אורו הדיוק יפה לא בשלמות ארוך דדרך האמוראים בכך ומה הטעם
בעלמו גם הדיוק השני צמל דרך האמוראים לחלוק צמנה שכתב התנא חף על
גב דלית הלכתא כותיה ומאי דקיימת לן רבי שקלי וערו האמוראים
אלביא דחד הלכתא כותיה הוא בגוונא אחריתא לא בגוונא כי
האי דכדון דידן ואצמא זה מטעם הקצרה ומכאן הראיה דמיתה יליך הרי"ף שהוא
כלל דכל היכא דשקלי אמוראי אלביא דחד תנא הלכתא כותיה. ואם היה לי
כח הזכור גם כן הייתי יכול להציג ראיה מכה החפוש במקומו שפסק הרי"ף
בהאור תנא דשקלי וערו אמוראי אלביא אצל איני זקי צמכותי ככל אורח
המקומות מכל מקום אציג שנים ושלשה שאני זוכר וגם מהם יתבאר ויתקומו
דברי ואומר דהאי כלל לאו כהלכתא צמל עעמאל הוי כי השכל נזר עליו מלבד
סיע ראיה בגמרא לקיימו צמנה פרק צמה מדליקין צמכותי משהייתו פתילת הצמד
שקפלה וכו' דמקשה התם עב רב ארס זה לשונו מדקא מתקרב ארס צמחית
אלביא דרבי יהודה שמע מינה כרבי יהודה קצירה ליה ומי אומר רב ארס הכי
והאמר רב ארס וכו' יעויין משם. גם צמרכו אלו קשה דקאמר התם מדקא
מתין רבי יוחנן אלביא דר' יהודה שמע מינה הלכה כרבי יהודה וכו' קאמר התם
בסוף קטוביא כי אחת רבין אומר רב הלכה כרבי יהודה ורבי יוחנן אומר אין הלכה
כרבי יהודה ומקמי' התלמוד אומר רבי יוחנן הכי וסא מדרמתן ר' יוחנן
אלביא דרבי יהודה שמע מינה כרבי יהודה קצירה ליה. והכי ראיות לא דמי
לכדון דידן כלל דהכא עעמי' צמחוד הוא דיהי אצי ורצא לצמרת רבי ישמעאל ולא
מוכח מהי' דליתיה קצרי כותיה כיון דבגמרא יבז עעמאל ראשונה לקצרת חכמים
מקרא דושפיעוס. ובשלמא אי לא הוה יבז עעמאל כלל לקצרי חכמים
אלא לקצרת רבי ישמעאל והוה פליגי צמעותי אצי ורצא איפשר או ודאי דהויא
אמרין דהלכה כרבי ישמעאל לדעת הרי"ף כפי מה שכתב הר"ן צמירותו להלכות
צמכותה פרק הישן עלה דהאי דהסוק דהסוק קוכה צמכרי שמעתי וכו' זה לשונו
ולענין הלכה כיון שהרב אלפסי כתב צמל דתויהו הא דאמר אצי לא שאלו משמע
לצמרי ליה דקיימת לן כרבי יהודה ועעמאל משום דכל היכא דשקלי וערו אמוראי
אלביא דחד תנא עעמאל דהלכתא כותיה וכו' עד כאן לשונו. אצל צמרכו דידן
דקא צמו בגמרא עעמאל דתנא קמא מהי' ומילוי' דאמר קרא ושפיעוס צמכת
הוא לתת נמי עשם לרבי ישמעאל כיון דאיכא קרא דלא כותיה. ומאי דפליגי
אצי ורצא צמעותי הוא דבגמרא מוכח דדברי רבי ישמעאל הם אומה צמל דיני
המלקות זולתי צמתי' דקרא ומהעמאל דקרא והדין האחר שכתב הרמב"ם דכיון
דאמר מהי' על קצרת תנא קמא משמי' דפשיעא ליה לתלמודא דמן דרין היה
ראי להיות מנין הדיינים צמלקות כמו צמיותה כמו שהם שנים צמאר הדיינים
ותרבי דגזרת ההנאי הוא להא מילתא מקרא ורבי ישמעאל לא הי' לקרא
דושפיעוס ולכן שאלו עליו צמעתא מאי עעמאל. ותירלו אצי ורצא כל אי על
פי שעתו וכוחה לתת עשם לתנא קמא נמי צמא דכל דברי רבי ישמעאל הם
אמת אפילו אלביא דתנא קמא זולתי צמתי' דדיינים ומטעם ההכר וצמא מתרלא
קפיא

עמיתו עזרתי צדוק על מי עמיתו עמיתו כעם. וכבר הר"ך הרמב"ן צמער
צמול עלו ככל זה: עוד סוקף לכפול מה שכתב למעלה דכ"ע כהנו צמלקות
דאורייתא. גם מה שכתב מהרי"ף וכבר כתבתי שכל דבריו צמל עמיתו. ומה
שכתב ח"ל גם הגאונים כן קוצרים כמו שכתב הוא צמל עמיתו כן לשונו.
גם לפיכך כתב עלי' וכבר ראה ההשגחה קוצרי' החכם כמתי' משה שמיני' כהחלף
לו צמלי שאני לא הצמית ולא ראייתו צממת כי לא נקשתי נס' אדם ומה
שכתב' שאלו הייתי רואה אומה עתה חתמה הייתי מאריך וטשא ורתון צמירותי כאשר
כן עשיתי עתה: עוד כתב ח"ל עוד כתב חולי' יאמר המעורר וכו' אחר הכותב
כמה ראיות עזי' וכו' עד פשוטו בשלמות עכ"ל מה שכתב ראשונה דלפי' יהיה
סם חייב וכו' ומפיק לדחייא בעלמא אצל לא לקיים הפעור צמלקות וצמלי
שאני הצמתי הקוב"א הזמח לראיה לפעור וקיימתי לא הפקדתי. ומ"ש עוד וכו'
יותר חמור מלקות ערשתי אצרים וכו' הא לאו דידה היא שאני קדמתי וככתבתי
סם צמורדקי צמק הענין פלמו ח"ל. מלבד צמלקות לא יש הנחה לצד כי
גם יש ספק מיתה. וכמו שצמל לפיכך עד כאן. הרי שלא חרש על דברי
כלל. עוד כתב זה לשונו ועוד ק' לו שאומר דחמיר נקין ממון מלערא דגופיה
וכו' עדו כמו שפרש"י ז"ל עד כאן לשונו. ויה שחפס עלי' מקצרת הפוסקים
ומרש"י ז"ל אינה הפיקה כלל דאנא קאמיכא אלביא דהרמב"ם ולא דרכייהם
דרכי' כמזכיר. אומנם מה שחפס עלי' מקובי' הגמ' אי מודה לו שמי' הפיק'
כי כן נראה סם: ומה שכתבתי אי זה לשונו זה אינו נראה דיותר חמור
נקין ממון מההכחא שאין צה נזק עד כאן. מההוא דאנא חלקי'
דהוא צמכרתי דכי הוה אזיל צמיתו וסיגי' דלייה למתיה
וכי אשחלק מההם אחתייה למתיה אחר זה מעלה ארוכה מה מעלה ארוכה
לקמתי כי שכתבתי שכל האנשים שנים ולא כיוכתי יפה שכי' הקוביא שלנו עפי'
עבד איני' דמחיל צמקי ממון מלערא דגופא עם היות שלענין דינא צמיתיהם
מחיל לדעת הרמב"ם וכמו שכתב עליו צמ"מ גם לדעת רבים אחרים. ולכן
ראיתי חלקו לשוכי' סם צמה האופן זה אינו דיותר חמור הוא חקי ממון מההכח'
שאין צה חק מההיא דאנא חלקיה ולפחות הם שנים כפי הקוביא שלנו אלביא
דנפשא וכו' היכי דמחיל איני' ממון הכי נמי מחיל אלערא דגופא: עוד
כתב זה לשונו וגם הרמב"ם אינו צמור קצרתו כל כך דילמא וכו' עד דיותר
חדש הוא לומר דמחיל איני' אהכני ופלעני מקרע את כסותי עד כאן לשונו
דבריו אלה שכתב צמל דילמא הוא קוצר דעל הכל מוחל אדם אינו רואה להם
מלי' כלל ואפילו ע"ד ספק שאם פירוש על הכל רולה לומר אפילו על ראשי
איצרים. זה שקר גמור ומצויר הוא דבריו וכתבו צמ"מ צמיתו וסא פיי על
הכל רולה לומר אלערא דגופא ואחקי ממון כלו מודים צמך והוא האמת עוד
כתב זה לשונו הכלל העולה שאין ראיה משם להסי' למעורר עד כאן לשונו.
ודאי זה החכם אינו רואה מה שכותי' שמה שדברנו צו אינו והוא עד עתה שמונו
העלה זה הכלל אינו צמרי' שהוא להסי' למעורר אדרבה הוא צמקוס דברי
המעורר כנגדי לומר דיכולין צית דין להלקות למי שצא צמרכו שזונה ואם כן
איך העלה הכלל שכתב אין זה אלא למייעו' ומקרון דיוקו צמה שכותב: עוד כתב
ח"ל ומה שכתב צמכרי' הרמב"ם ז"ל מצויר ממה שכתב וכו' עד וצמא ממלקו' והמיתה
סוף עכ"ל. ראיתי מדברי הרמב"ם ז"ל הן מלשנו שכתב הן מטעם צמלקות
יש טפק מיתה הן מפורשות יפה צמורדקי' האי ואיני רואה לכפול דבריו וצמתי
אומר צמולר מה שכתב אומתי למעלה שאם היה לזה החכם ראיה צמרה
ממקום אחר לדינו שכתב היה יכול לדחוק עלמו צמיתו דברי הרמב"ם כפי אשר
כתב. האומנם כיון שאין לו ראיה ממקום אחר והוא דומה פשטו לטון הרמב"ם
אחריו לא קמחי' וצמתי' אס היה קוצר הרב צמולר צית דין להלקות לצא
צמרכו דרך תשובה אורו המלקות שהוא כתב והוא מלקות של תורה היה לו
לכתבו ומאחר שלא כתבו משמע דלא קצירא ליה הכי ועל מה שצא צמרכו דבריו
אלה ח"ל אצל שצא צמרכו חזים שנים שהמיתה אינו מלוי וכו' אצל
המלקות מלוי ומלוי הוא שהעבלי' שכל וכו' אומר תיכא מלקות דידן דלית ציה
אוצר והמכות קלות וליכא חשש מיתה אצל מלקות דאורייתא צמו דבר הרב יש
צו חשש מיתה והרי הוא דומה למיתה וכמו שכתב הרב: עוד כתב ח"ל וגם
הלשון אומה שכתב ח"ל גם צמלשן אחר וכו' אומר המכות מיי
רוחי גם זו מהדברים שאין להם הנחה וכו' סוף דבר שלא דבר צמוס מקום
הרב וכו' עד ואם צא דרך תשובה אינו אומה אלא שהוא מר נפש עד כאן
לשונו. איני יודע צאי זה מקום מדברי ראה הוא שהצמתי' ראיה מדברי הרמב"ם
שצמל צמית דין דרך תשובה ומצמק מהם שמימיה אורו שאין שומעין צמולו ואין
מתימתן אורו כי הדבר הזה אין לריך לראיה לא מדברי הרמב"ם ולא מדברי
זלמו גם לא מהקצרה מאורו הטעם שהוא כתב. וכן כתבתי לפיכך מה לשוכי'
כמו שאני' כח צמל אלביא דכ"ע להמית לשום אדם וכו' ככתבתי אלביא דרובי
עלמא יען כי הוא כמו מושכל ראשון ואין לורך לראיה כלל ולכן הפשתי' לדבר
משלם ללמוד ממנו למלקות מטעם ההשוואה שהקוה אומה הרב שהיא כללית
לכל פרטי דייניהם ועניניהם כמזכיר דבריו סם ומינה דלכדון דידן נמי סים.
עוד כתב ח"ל ועתה אפרש דעת הרב וכו' עד להודיענו צממקוס מיתה היא
עומדת עד כאן לשונו. הדיוק האי' שדייק למה אומר הרב כשם שצמתי' וכו'
דכיון שהעשה מפורש צמלקות וכו' למה לריך לומר כשם נראה דיוק יפה וראוי
לכל יודע. ועל הדרך שכתבתי צמתי' הלשון הוא מדוייק יפה וסיפיה ארישה
סוף ועליה מדריש ועתהלתו כיון למה שצא צמרכו וצא להודיענו שהמלוי צמית
דין צמתי' אלו הדברים שום צמל פרטי דייניהם זולתי צמתי' השופיעים ומטעמיהם
דקרא והדין הנמשך מה והוא דמלקין צמל זמן וכו' אצל צמל שאר דייניהם הם
שנים ומינה נמי דכמו שצמיתיה איכא מלוא צמית דין היכא דאיכא עדים והתרא'
וליכא דעות כלל כגון היכא דליכא עדים דאין דעות צמית דין להמית צמל צמרכו
דרך צמרכו הכי נמי צמלקות או ח"ל דרך אחרת שהולך הרב להודיענו שמי' להלקי'

האורח ללגלג בצבדרי הסם את לצבו לכנה דברים חלשה שיוסדק מהם החלול זה
 צבדור תורה אלו החכמי והאומדלים ובעלי החי ורטיי שלקצתו כחצתי למעלה
 שיש לו לחות שמהל הוא כוח עכלס עד אשר יעשה השוזה גמורה ורצקש
 עמילה מעפר עמלוחיהם הקדושות :

עוד כהצ חיל ואם היה דעתו שלא לקנער יכו' למה לא קרא הפס' של
 הרעצ'ים בית דין של ג' וכו' עד כל אלו החכמי' שרריך שיהיה לקמוד
 עד כאן זה החכם היה רולה שמו שיש לו עינים לראות ורואה שיעשה עלמו
 כקומה ויאמר שאינו רואה שאין היה איפטי' להעלות על לצי או על לצ כל מי
 שיש לו דעת ותבונה שלא היה בו כוחו אלא להיותו פמוד עם צ' אחריה להיות
 שלקמן בית דין ולא למעלה אחרת לא ענה ולא בהמשך הזמן שאיכ הוא
 למה לא עשה כמו שכתב הרעצ'ים צפקק שלא הזכיר ראש ישיבה כלל בוארו
 העניו אלא כראי' לי הדברים וכו' לתבונה דיינים ולקמוד אותם הרי אלו סמוכי'
 ויש להם לדון דיני נקסו' וכו' וכמו שהארכתי בזה בקודרקי הרי ודייקתי לטון
 הרצ צבלימות והיה ראו' לו לקבל מיני הסמיכה לצד ולעשות גם כן ש'סמוכו צ'
 אחריים עמו ואז יטינו מציני' שכוחה היה להיות כונה צבית דין של ג' ולא
 יותר אצל הוא לא עשה כן והיחז מה שכתב הרצ צפקק ועשה כדרך שכתב
 צמסקה שעשה עממה שימנו אחרו יחידים גם שימנו אחרו לראש ישיבה . ובדברי
 הרצ צפקק כונה מקומות נכשיא קרא ראש הישיבה סתם צפי' מהלכותיו הוא
 מוצא כאשר דייקתי סם צקודרקי גם צפי' כהצ אצל ראש הישיבה שמהל ומקין
 אחרו וכו' וכונתו על הנשיא כי לכן אינו חזר לשדרתו שמהל ינקס אחר כך
 מהקנהדרין שהלכו אחרו . וכמ"ש ריש לקיש צירושלמי צטעס זה הדין משה
 קטיל לון . רולה לומר שהיה כצבע צמסקה רצונו עליו השלום שהוא יהרוב
 אותם כלומ' שיקסם עמם על שהלכו אחרו גם צפי' ד' מהלכות קדוש החדש
 כהצ וזה לשונו ולריך שיהיה ראש בית דין הגדול שהוא ראש ישיבה וכו' וכזה
 אחר כך והוא שיהיה הנשיא עממה . הרי שבדברי הרצ הנקרא ראש ישיבה
 הוא נשיא כהונה או יהיה נשיא לעמיד כשיושלם מנין הסנהדרין וכיון שעשה
 עממה שימנהו יחידים וגם שימנהו לראש ישיבה כראה צעני' שכונתו היה
 להיות נשיא לא להיות מציח דין של שלשה : עוד מנעם אחר נראה לי שכונתו
 לנשיאות לא לקמיכות לבית דין של שלשה לצד והוא הדברים שהיה אומר הוא
 והאחרים וגם כהצם אחר כך צקודרקי והם שכל כינתם היה צארתו מעשה
 לקרצ ביאת משיחנו ולמהר בנין בית המקדש כפי יעוד הכנזאים עליהם השל' .
 וצמקיכות ומיני צית דין של שלשה לצד לא יתקיים אחרו הייעוד הרי זה עוד
 טעם אחר למה שהבננו מוכונה עם שהרשטון הוא העיקרי צעני' שהוא צעלמו
 צקש לו גדולתו לעיניו אחרו יחידים ולראש ישיבה ולא כהפייס צשימנו אחרו
 לקמוד עם שנים אחרים עמו מורה שכונתו היה אז לעלות למעלה הנשיאות .
 ולדעתי נראה שמון השמים סכלו עלחו ונחנו לצבו שיעשה בוארו האופן כדי שלא
 יתקיים הענין אפילו על פי חכמי' לפת כיון שאינו מן הדין אלא היה עשה
 כפי סדרך האחר לקבל מיני הסמיכה ולמנות שנים אחרים עמו אותם החכמים
 שהיו מעבדים ודאי היו מוכימים כפי אשר שמענו : גם היחידים והקבלות
 הקדושות שהיו מתקיים הענין היו שותקים ומקדיצין אחרו . ומן השמים
 עכצו כיון שאין הדין נוחן לעשות הסמיכה כלל . ועל מה שהאריך בכל דבניו
 אלה וכלל כונתו לומר שהוא ראו' להיותו קמוד לבית דין של שלשה כפי אורח
 החכמים שכתב הרצ ותפס עליו לומר למה לא ראיתי אחרו הפ' אומר שבדראשונה
 כשכתבתי אותו הקודרס עם היה שראיתי דברי הרעצ'ים הסכמתי שלא לכתב
 ולתת צמינו הסמיכה מאחרו הלא כלל רולה לומר לחקור אם ינלאו כל אורח
 החכמים צבמכמים צדורנו או לא כי לא ראיתי להכניס עלמי להעריך לשום אדם
 כל עכן לזה החכם מפני הכבוד והשלוס וזלתי ילד אחד לצד מחיתי צמנויו והוא
 מלך הצקילות הראוי לכל מי שהוא קמוד לכל משפטי' החורה והיא החכמה
 שכתב הרעצ'ים לא הקשרים והשקרים צולתי או והא שצחוס' ומשפטי' שכל
 העולם יודו לדברי מהה הלך אפילו החכם עלמו . האמנם מלך כל שאר החכמים
 אם נמלאו או לא לא ראיתי להכניס עלמי צקד וצפרט שהרצ מפורסם וכדע
 לכל אפילו לחציריו ולמנוייו אם נמלאו או לא . וגם עתה הריני בוארת הסכמה
 עלמה כ"ץ עם מה שקצבתי עלי צחחלת דברי שלא אדבר שום דבור כנגד זה
 החכם ולתת צו פגם מלך מעשיו צעצר ושכל מה שאדבר כנגדו לא יהיה אלא מלך
 החולדה שמתוך צדצרו שכתב עלי לא צהעריך מעשיו הראשונים העוצים הם
 אם לא . והם מה שעשה צנרס טילא מתחת ידו קונדרקו זה כי אחרי טילא
 עתחת ידו זה הקונדרס וכתב עלי השקרי' שכתב הרי יש לי רשות לדבר ואומר
 שהוא מוצא שאינו ראוי אפילו לבית דין של שלשה כי לא נמלאו צו החכמים
 שכתב הרצ וכמעט אומר שלא אפילו אחד מהם והמדקדק צדצרי יראה כל זה
 עוצאר . ומה שהוסף עוד צעענתו זלתי וכתב: שכפי הדור והזמן לריכין לצקש
 הסמוכין שאין מננין סמוכים מן המתיים . גם צראס דבניו קונדרס כהצ כן
 והלשונו אצל דאי' שאין סמוכין מן הקדושים אשר צארן המה אלא מן המלטיים
 צדורנו עכ' כן . הם דברי תכו' וחינה עעננה כלל שאם היינו ממוייבים לקמוד
 צהכרה בכל דור ודור ודאי שבו הוא שאין אנו יכולין לקמוד אלא מן הנוולאים
 צדור : אצל אינו כן אלא שיש לנו רשות לקמוד צהמלא אנשים חכמים שיהיו
 צהם אורח החכמי' וצודאי' שאם לא ינלאו לא נוכל לקמוי' אחרי' שלא יהיו
 צהם אורח החכמים . והנה הוא עתה צדור מהה לדעתו שהיה עלמו ראו' לכך
 ריי' יאריך ימינו לצבורהו כרלנו אם חס ושלוס יפער קמוד אחריים שאינם צמדרגתו
 לדעתו : וגם כשיחלקו חס ושלוס אורח האחרים ככה נעשה כפי עענתו
 אלא וילך הדבר עד שיצולו לקמוד אפילו מי שאינם צמדרגתו תלמיד חס ושלוס
 לומר כן : והראה שצביא משהה רצונו עליו השל' אינה ראויה כלל כי צבוכים וחכמים
 הכל מלאי אחד אלא כצבוכים הם היוחר חכמים כמ"ש ז"ל משל לשולמתי וכו' .
 ויאף אם לא ינלאו צבוכים דיהיותם חכמים : ומה שהשלים צקוף דבניו אלה

עוד כפל להציח מה שכתב למעלה מהרעצ'ים ומהר"ף וכבר כתבת
 וביארתני אני למעלה שהכל צהפך ממה שכתב . ומה
 שהעיר שכל החכמים שראתה היו ומחזרים לעלות לארץ ישראל
 לעשותה . גם אני כאלה מהם הייתי ומחזרה לכך צראשונה כשראיתי לשון הרצ
 צמסקה וצפקק לבנת המלקות . וגם צעעתי שחכם אחד ספרדי זקן וכשוף פנים
 שצפער צכאן היה מחזרה גם כן להמלא צעשייה לבנת המכרת . אמנם כצנא
 הדבר לירי מעשה שרריך לעיין צדין כראוי דנעוס הכי איפסיקא הילכתא
 צבולי תלמודא כמעשה ראיתי שאין ראו' לעשותה מהשני לדדין שכתבתי האחד
 מלך חכמי' הדור השני והוא העיקר מלך מה שכתב הרעצ'ים ולא היינו עושים
 אותה היינו מוכינים קטיגוריא צקביעת המועדות . גם כמה ספקי' כרתות
 ומחזרים כאשר כתבתי למעלה . ומה שכתב עוד שהרעצ'ים אינו חולק על
 הרעצ'ים צענין הסמיכה וכו' צבר הארכתי בזה למעלה וביארתי ציאר יפה גם
 צקונדרי' והשני טעמים שכתב צכאן לשאפילו שיקצור הרעצ'ים שיכולין
 לקמוד אין כה האחד שרריך עיבוצו מכה הסנהדרין מנין לו ואדרבה כפי מה שהוא
 הסנהדרין או מפני תקנת ר' הלל עד יצא מורה לך וכו' שזיהס טעות
 גמורה אם האחד שרריך שיצו מכה הסנהדרין מנין לו ואדרבה כפי מה שהוא
 כהצ צכאן אלו הסמוכין או הנאים ומחם ימנו לקנהדרין' גם הטעם שהני
 הוא שקר גמור שרי' הלל לא תיקן החשבון אלא מלך ציעול הסמוכין שאם ינלאו
 שלשה סמוכין לדעת הרעצ'ים הרי אנו ממוייבים קדש על פי הראייה ואם
 הסמוכים יהיו מהסנהדרין גם לדעת הרעצ'ים אנו ממוייבים לקדש ע"פ הראייה
 והכל מוצא יפה וצאורך צקונדרקי השני :

עוד חסם דבריו אלה צקושי' שהקשה עלי זה לשונו : ומלשונו זה יראה שמה
 שכתב צעל המגלה וכו' עד מלאי אפילו דיני נקמות הרי כלם שוים זה
 תלוי בזה עד כאן לשונו . ודאי שהקושיא הזאת היא קושי' ראויה אלו לחסום
 זה דבריו ודי צה להיותה חותם ציעול לקמיכותו שהשואה שאני ששויתי אורחם
 נוכח דברי הרעצ'ים שכתב צבירור הוא סכמו שכשיש שלשה סמוכין דנין דיני
 נקמות כן גם מן מקדיצין על פי הראיה שאף ע' פי שקצוע המועדות גדול
 מלך צמעלה מדיני נקמות דשייכי צהו כמה כרתות ומימות צית דין עכ"ז די
 לקביעתם צשלשה סמוכין וכן גם כן שכל זמן שלא יחזרו הסמוכין כדי לקדש
 על פי הראייה לא יחזרו לענין דיני נקמות שאם איפשר שיחזרו לדון דיני נקמה
 הרי אנו ממוייצין לקדש על פי הראייה כיון שיש סמוכין אצל לא מפני זאת
 שהשואה צ' הדברים שרים צמעלה שנוצאר הוא שיש חלוק גדול ציניסה והוא
 דדיני נקמות לא שייכי אלא צדריח דמומאח וצקדושת ראש חדש וקביעת המועדות
 שייכי כמה כרתות ומימות צית דין . ואף על פי שבצב כהצתי למעלה סגס מדיני
 נקמות איפשר להמשך כמה דינים לענין כרתות ומימות צית דין זהו דוק'
 כשהדנין דיני נקמות אינם ראויים לדון או ציש ספק אם הם ראויים אצל כשהם
 ראויים לדון לא שייך צקוים דיני נקמות או ציעולם דיני כרת כלל אלא דצ
 הסוגע לזמן מה שאין כן צקצעו' מרשים ומועדוה דשייכו צהו כמה כרתות ומימות
 צית דין . ומהה הלך כהצ אפילו וכל עכן . והוא וצוצאר .

עוד הרבה כדרכו צדצרו לשון הרע והם מוארות המין שכתבתי למעלה שהוא
 היוחר קשה שצכל מיני לשון הרע והיה קופר מתרעס על האומרו ואמר
 כלאייתי וכו' שיותר ממה שהצבתי עליו יש כפלים וכו' עד לצעל זמני צהם עכ"ל .
 ואני אומר עליו מה שהצבתי למעלה על כיוולא צה פעמים שלש שכל דצרו צזה
 הם שקר וכצו וילמוד סחוס מהעפוש' . ואפי' אם צבולי הוא אומר אמת שהיה
 צידו להשיב על דברי השוונת אחרות חן מהעפוש' עכתה איני הושע כי צודאי'
 יהיו מניין אורחם שכתב שכלם הצל כאשר צחרתי על כל אחד ואחד . וכפי
 הכרא' עוד שהם יחר גרועות מוארות סכ' כיון שהיח' . וגם על זה אומר ילמוד
 סחוס מהעפוש' . ומה שעשה עלמו מוכיח ויועץ יותר עוצ היה לו שיוכיח את
 עלמו צראשונה שיהאר מנאל והלאה שלא ירבה שקרים צקונדרקי כמו שעשה
 עתה צזה הקונדרס שהרבה לדבר שקרים ולהוליא דבות עליו על לא חסם ככפי' :
 ועל מה שחזר לכתוב אורח דברי גנאי ודופי' שכתב למעלה כמה פעמים איני
 מצינו שבצב השצתי עליו למעלה צמקומו כראוי .

עוד חלה פני כל רואה קונדרקו שיעץ אותי שלא אחתום עוד איש ירושלם .
 ואם הייתי אני שמוע לעלמס לא הייתי מושע לדבריו כי הי לא ראה
 שצבנאה : ולקצת מעשה הוא מוצר ראויה לדבר שיש כמו עשר שנים או קרוב
 שאני חותם ככה ולא אמר לי שום דבר צבר לא צכחז ולא פה אל פה עד
 עתה לבנת שלא הודיתי צמקיכותו . אצל צה כצבתי למעלה שהני רולה לקבל
 עלחו כדי שלא לתת מקום לשום אדם שיכעל צלשוני ויחשוד אותי צמה שאין
 צי יועט על ידי לשאיהם גם אני כילול מהטובט שאומר ז"ל על כל מי שחצרו
 הריני חייב להחזיק טובה וחנות לזה החכם סגנס אותי להכלל מהה הטובט דאע"ג
 ראכפשיה לא מליכ אחריני דכוותי מליכ עם שהוא לא כיון לכך צודאי' כיון
 שאפילו להליל את עלמו אינו חושש שהרי הוא צכלל זה הטובט מלך השקרים
 שכתב

שאלות ותשובות רבי לוי אבן חביב

סכת על ז'ל צננת פי קול שרולת לומר שלא יכנס צננתו של הקצה :

עוד קיים דברי הפלג וערב זה דברי הפלג ואמר בלשון של תעלה קבלתו על לב אדם . הורה זה שגם בקוף דבריו לא רלה לחתום בדברי שלו ואמת כי אם בדברי לשון הרע כאלו אומר לכל שמה שעשיתי אי זה צננת של אורחית צננתו לא היה אלא נחמת קבלה וענו . והנה החכ' שלח לבאן ז' פעמים העתק קובדרכו ובראשון לא היה כתוב זה הלשון בראשון וכו' כנראה שכתבתי על מה שלא חתם בדברי לשון הרע וחזר בו כדי שיהיה חתימה ונעין פתיחה ורישא וקפא ונליעתה כולל חרף וילתא ופנן הייתי יראתי אלו עונה היה לי לקבלת גם כשהוא קאוד וזפרט עייף דבריו שאומר שלא היה כונתו כי אם להיחזק סמוך לביה דין של ג' . שעם הקומחה לכל משפטי החורי ששלחו לי רבני לפת והוא מה היה המעלה שהיתה לו עלי לשאקא אחי זו הדורה היה איפשר לומר ששלי גדולה ושנו שאחי הייתי סמוך זירוש' והוא צלפת . ואפילו עייף ומשנתי עליו שכונתו היתה צהלה להיות נשאי צהמשך סמוך וכך היה האמת . עכ"ז באשר הוא שם לא היה לו שום מעלה נוספת עלי כי עד שהיה נשלים ומיני ע' סמוכים היה עובר זמן רב ואל : ועוד שלא היה איפשי ללאת צפועל ומשנתי זאת למנות קנהדרין ועגם הקפק בקלקול המועדות אפילו לרעת הרמזים ולא היה איפשי לעולם להיות לו מעלה אחרת זולתי מעלת הסמיכה לנת דין של ג' . וגם היה היתה לי ואחי עונה היה לי לקבלת זו אין זה כי אם לקצה אחרת גלויה ונפורסמת והיא שהאדם שבו חושב שגם הוא בחארים . ואם היה נקדר הפלגו כמורה על האמת וצטוב צומר לא היה ומפלל אלא על החלי שהולך האחר . ועם היות שח"ל עושר וכבוד אחר וזקנה גם כחמה יותר מן הכל לרעתו ואין לו קנה לקבלת שום אדם עכ"ז עטבו הוא צנך כמפורסם שלא היה רולה שיקרא בשם חכם שום אחר זולתו . וידוע אין בלתי . את זה רחמי וכחון אל לבי לכתוב על דברי החכם ומכאן והלאה כל מה שירלה לומר או לכתוב עלי יעשה כרצונו ויגדלי כי גם שיוסיף עוד לשקר ולרבר . אחי לא אחוש לדבריו להייתי עוד עייף ומשנתי וחיליים ונבד הלא כחצתי לו שלישים צמוגלות ורעת לעות את יעק דבר הדין צבירור ואמות צרחיות לכל מורה על האמת וקובלות ומרובות . גם לבדור קלה פלגות הסאלות נמרלות שלש חמת שלש רגזה ארץ ותחת ד' הדעות ושקרים . שכתב עלי ונזארים והכרים . מלצר הנסתרים לא אוכל שאתם לקצתם הוכרחתי להשיב לו צרבות . קשות ועמות . ברוך יי אשר נתן בלבי כזאת כי נחמתי ית' ילאה והי' מדרכיו כמו שהעיד המוקדם דביה צמורו עם חסיד כיו חתום וכו' ועם עקש תהפחל ויעקב . אצטוב צמור שצאבות ע"ה עשה ועשה צנך שהתחב עס לנן צמוריות כמו שאז"ל צמבלה פ"ק וסמוך דצריה על פסוק כי אחי אציה הוא גם שלמה ע"ה קיימו צמותם מוסרי משליו והחזיר לני שהוא איש לחזיק צמותה המורה כי היא מדה ומעלה בין האנשים ומוקר יפה . זה צמורו לפני שבר יצנה לז איש ולפני כבוד ענוה . כי מלצר הפי' הפשוט בפסוק שהוא על דבר זה שכתב הוא צמורו ומוקם אחר לפני שבר גאון וכו' עוד נראה לפי צו פירוש יפה להכלל מהכפל והוא על דבר המוקר שכתבתי ורולה לומר שכשיצמוד האדם לפני איש שבר כלומר לפני איש שדרכו לטבר לז האנשים דצרינו וגם עתה רולה לטבר לזו של זה צמעותו והיותו צבאה וגאון חרון רחמי לו שיבנה לזו כנגדו אם הוא איש רלה לומר איש שחושש לכבוד וצפרט כבוד הכפש וזו שרייק צמיש לז איש וכשיצמוד לפני איש כבוד ורולה לומר שחולק כבוד לכל דצרינו וגם לו . לא לז הוא ומחוייב להתנהג עמו על פי דרכו לחלוק לו כבוד גם כן אלא שראוי לו להוסיף ולהתנהג עמו בדרך ענוה ושפלות כי המחיל לא יוסב הן לטוב הן למוטב ומה שחקר בפסוק חנה איש או אדם צב' וקומו לפי זה הפי' אינו דומק כי יש רבי' כן כמו שכתבתי מופרשי' ומתם ואחי הפלה רולה לומר איש תפלה : כי חמודות אלה איש חמודות ומחירי האנשים צוה להגיל עליו ומתפיקה על מה שכתבתי ולהורות כי דצרינו מלך המכיר הבלתי . וממלכי ישראל ע"ה למדתי . וז"ל דביה עלמו אס גומלי שולמי רע ופקוקים אחרים רומים גם שהענייה אחר אל תאמר אשמה רע וכו' וזהו דצרינו בוך וממון לא דצרינו צויותם נוגעים לכפש . לא ולמד ונלואתו של דביה לשע"ה צנו צנת פטיריה על שמעי בן גדל לקצת הקבלה כמל' שקללו ועוד הייתי יכול לקיים דברי אלו מדברי רז"ל גם מדברי הפוסקים ע"ה גם הייתי משיב על קלת מדרשים שברא"י כסותרים דברי אלו כגון מה שדרשו צומר מוצ על פסוק כי חסיד אני וכו' והמדרש שדרשו צמלתי על פסוק נוסח עון ועצר על פשע וכו' ואחרים גם הייתי מדייק מה שכתב הרמז"ם צפ"ז מהלכות חגיגה ח"ל צעלי חסובה דרכם להיות שפלים וענוים צוחר אס חפרו אותם תבסילים צמעותם הראשונים וכו' ולא רחמי להאריך האמת עכ"ז שאם היה לבי ענוה על רבני הדור שהיו עומדים על ימיני צרחותם עלצוני להוליא לאור משפטי ודיני . לפחות צדור הייתי ומלך המושא על כבוד תורה ואחי הייתי נרדם . ולי ולתם היה יומר טוב צעיתי אלדי ואלם להיות כל זה על ידם אבל ירא חכני כי לא יחשו לכך וגם שיקבלו צלם על דברי זה החכם לא יעשו ומעשה כי אולי ייראו ומלשונו או אולי יחשבו כי טוב לדרוש שלמו ואחר רוחי צלבי שאם אין אחי לי מי לי הוכרחתי להרים קולי ואל ס יעזר לי מלאשית דברי החכם צמעות אשר קרא לקובדרכו וקובדרכיו רחמי כי הוא ית' צמורו ולקחתי סיוון טוב לעלמו לקיים שצניקר הדין כמים דצרינו אשר לקצת זה אני אומר כי צודאי לא נחמתי ונדעתי היו אותם השמות אלא דלקמי' שמיא כפק אשר שם שמות בארץ והוא הוא אשר קרא לקובדרכם החכם אגרת הקמיכה ; יען כי לפי האמת היא אגרת מוסקובסקה צקבני הענייות כקבנה ועליהם כמנחה כצומרי צקובדרכי השני . גם השם אשר קרא לכ"א מקובדרכיו מגלה עשה כיון שהוא שם חסוד ומלך שהוא שם לתורה שצניפ' חלי

יש לנו לומר כי לא עלצו אלא מקול הקורא . והלז גומר וסדעת נוחתה דעמי קרא להם החכם צמורו השם משו' דעפיל לקופיה דקרא דכתיב וכמוז אליה קינים והנה והי' ואף על גב דחד קרא הוא צמריה וחד צימחאל אולי חסב שצמיס צמקוס א' . איך דלף על גב דהס צב' ומקומות צמיס לפי האמת על דבר ומלה אחת נאמרו ומל מקום נראה שטעמו של החכם היה מה שכתבתי לרעה לפסוק האחר . וכינתו לומר שגם כל הכתיב צקובדרכיו : הם דצרים של קינה ומספר כלו' שהם חן ומשכל והדין' ולא ידע או לא זכר כי לפי מלאמס ז'ל צמרוצין פי עושי' פס' זה השם נאמר על תורה שצניפ' אשר לפי זה פתח דצרינו איך צקובדרכו השני צמעות אשר קרא לקובדרכיו כי הם ומלות ומלו סמנת בדין הזה ומקודות על שרטי תורה שצניפ' וכל דצרינו צהס תורה אמת . וה' יגלה לנו רזי חורמו וקודותיה ויעמדנו על האמת צה ובפירושה אמון . ועוד לחפלה לפכיו ית' לחתום ונעין חתימת החכם שיקיר לז האנן מצטרנו וחמותי מוחס אמת יחמוס בלצנו ובמהרה ציימנו יצא ונציה לרקבו לחיותו מלך ורועה אחד על כל שצמירו ויקיים הפסוק שאמר הנביא ע"ה יקרה אפריה אפריה ולורי יהודה יכרתו אפרי' לא יקאל את יהודי' ויהודי' לא ילור את אפרי' אמון . חופי כתב החכם שכתבתי למעלה ששלח לרדם למעולה כהיר שלמה ו' יקר כ"ע ובהשגח' המושגיח מלך הכבוד המצקס את נדרף יתצדך שמו הוצא פה ירושלם כי ראה צעוני' וזלול כצורי גרם המעלות לו רומיה תהלות איש חמודות צמעלות ומדות לו עשר ידות פזר נתן לצביונים שומר אמונים השר והטפסר נותן ומלחמו לל וכל יום ויום לממו לא יחסר ארו בלצנון לפני שום שמו יטון וכל ימיו ילין ציקר נשא ומעלה כה"ר שלמה ו' יקר לשמע אמון שומעתיך ובעין לבי רחמיך ככפפה וגם כלה נפשי לעלות אל הר מודתיך וללקוט שושנים בגלי ומעלותיך ולאיס אשר חלה לו מעלה וגדולה ועושר וכבוד אחר הון עתק ולקדק . כפלחתי הפלא ופלא וכו' ואיך על זה לא פקחתי עיניך והוא כי עם היות שאיני מחק המוקר לשבח עלמו אבל דצרי שהוא מופירסם אינו מחק המוקר המשנח עלמו צמה שמואל עמו והאמת אחר כל שכן דצרי תורה דבר ידוע מופירסם לכל הוא שאם יש אדם אחד צבל אלו המלכות וצבל המקומות אשר נדמו שמה המוגרשי' ומלכות ספרד שאין צהס גם א' מי שידוע לקרות הלכה כתקנה וליירד לענקת ומתוך פלפולה ולהוליא לאורה כל מעלומה אלא אחי הוא המדבר בלדקה ומסר גדול שעש' הקצה עמי ית' וית' שמו וכמו שצן עזאי כשהיה רואה כל חמוי ישראל היה אומי כל האכונים לפני כקליפת השום א' וידוע הוא שלא היה אומר זה בגאון וגאון ודרך רע אלא לעורר לבות החלומים (ולחלצנם) שיקבלו בכבודו ויחבו לז ללמוי התורה ומתוך שלא לשמה וכו' וע"ז הדרך אחי אומר צבי לי לא עתה יצט יעקב ולא עתה פכיו יסירו ואי אומר האמת צביל מה שהוא אמת לא בגאון יעקב ואף על פי שהשומע דברי אלה (החיל) אשר לא כגע אלהים בלצם ולא שמו אלי"ם לנגדם קלה ידיכוי לכך חובה כי יאמרו שצבאה וגודל לז אחי אומר כך חה אומר כך זה אומר כך וני שהוא יודע האמת ישחצח שמו יעה לכך צכות והעומס עקלקלותם שידיוכי לכך חוצה הוא ית' ירדפס עד חובה ומאור אל משך יסדפס ומתבל יידס והואיל כי זה דבר מוסקס צפי הסל אצוב אשפלה מועמי' כי ומאחר שצריך הפקיד רוחו וכו' המנוחס ז'ל שספרי' ממוני כרצ' להחמי' יד' לומר התורה על מה ועל מה כמה הו' ומחלק אותה לנן חסוני וכדומה לו לאכול לשצעה ואוכלים למעדנים שמונו עשמו גם עברו דצרי ריעי והצברים המוקשיצים לקולי אשר יש להם תקוה יללימו צמורס ויוני הלכות צישראל ילכו מרמי אל דמי ומרעה אל רעה ומצקסיס לחס ואין לשונס בלוא נכתי' כל אוכי תחאצ כפסס זה הדבר לא יכטר צעמי אלהים ואדם זה העין הוא על המחלקים חיו ויען וציען כי אהצת עולם אהצתיך אני חושש חיו פן יקרך עון על הדבר הזה שכונת צעל הצדנה היתה שחלקו אותה ללומדי התורה שילימו צימורס ולא לאותם שלומדים אותם ואינם רואים צהס סיוון צרכה אדרבה כל זמן שמוקייני וכו' לכן הצביר פקח עייניך וראה תן לז על הדבר הזה כי הלקדק העשית עם לומדי התורה והסוללים לפכים ולא לאחור ייש תקוה לאחריהם שעי' תמעלי' התורה ולא חפוג תורה זו הנה ומעלת הלקדק היתה מוסר וצחית אין עוד לאחריך כי עקב עז ובצורה ותושיה לא נדחה מועך וידעת את אשר תעשה ושלמה יס עלכא הנועלה והעושר והכחר ובניך כשתילי זמים קביצ לשלחנך וקרים אל ומשמעתך ככפשך היקרה והחשובה וכפשך נקשר צעבותות אהצתיך יעקב צי רב . ועל צבי הכחצ השר והטפסר איש מהיר צמלחכתו לפני מלכים יתיצ נשא ומלך נעלי' ומחמי ומכבד יקר כה"ר שלמה ו' יקר צדורס יא' . מלפת צבגליל העליון חוצ"צ עד כאן לשון הכחצ המכר ורחמי להעתיקו פה לשלמה סבות האחד שגם הוא ומענין הן מלך הציוון הכולל כל דצרי שכתב הן מלך הציוון הפרטי ומנן חסומל וכו' והאוכלים למעדנים וכו' ולבי ולבי יודעי' על מי כיון . סקצה הצי' היא השגמת הפרטיה שרמיח צלופס הצחא זה הכחצ לידי פה ירושלם לא יאומון כי יקופר מורה כי לזעבור הרלות לכל כה דצרי החכם ובאותו קודם הכשיות הוצא לידי ומה היה עושה אחר הכשיות הקצה הני והוא העק' להלין על צ' גדולי עולם ומתכו' ד' כעככו לפירסם ולהגיל אותם מן חסכת גאולה ושום כבוד צעולם וציה שצכני לכך ואומר שהנה מתוך זה הכחצ

נראים וככרים צמדות החכם ד' דצרים מוכערים שאפי' להדיומות הם זרים ומרי' ואקורים כל שהן לרצני התורה שמה המצורים . האי גודל גאוחו הצי' רוב זלולו כצבור כל רבני הדור וצוחו אותם הצי' גודל המנופה המולאת צפיו הדי דצרינו צלשון הרע והולאת דבה ועם היות שכפי הכי' הצי' טראשונים אינם כי אס א' שהגאולה היא מלך מה שכתב צציון גם הציוון הוא המורה על הגאולה שהורה עליה הציוון יש לתפוס עליו כי אס על גאולה אחרת גדולה היא העולה צמה שדמה עלמו לנן עזאי ולא די לו צמה שדמה עלמו צקובדרכו האי' לריי דעה

שאלות ותשובות רבי לוי אבן חביב

לפרדס דהוא הלך ונפגע ר' עקיב' ככנס בשלום ולא בשלום מורה על גדולי
המחנה מלבד מה שהסלינו ז"ל בכמה מקומות אחרים לקשר ומחמתו ספק על ז'
גודל חקירותיו וכן נתינתו צניח האקורים צוקותו כ"ש צנחורו כאשר כחזו ז'
הן צפת ויתחו מלבד היותו מעציר על מוחציו כל ימיו וכל זה נחמר דברייהם
ז"ל צמקומה רבי' לא רחמי לזכרם שלא להארי' . גם צ"ע כשצנח עלמו
צפולפול צמקומה על כל חמיו ישי' סוליא מכללם ר' עקיבא ואמר חוץ מן הקרח
הזה אשר לבצח כל זה נראה דבר קשה להכיר המאמר הזכר מצ"ו כפשוטו
ושיצנח הוא את עלמו וצפיו מלא לומר שהים יחיד דודו צחכלים המין האלוסי
מה שאין כן כפי הדרך אשר כהצחי אדרבה מורה מאמרו זה על גודל
חקירותיו וכשירותו וענותותו כאשר נחצאל : גם כונח צ"ע היא נחוצרי' צמח
שידענו מודחו שהיה שקין גדול כמו שפאמר צמקומה צקוף קיטה משומח צ"ע
עגלו השקרים גם צמחה מקומות צחלמוד כאמר עליו שחשקה כפשו צמורה
מגדיל חשקו זה ישי' ספק צקוטה פ"ח אס כשא צח ר' עקי' או לא חפ"י למיד
שכשאה גרסה ועיפ' וחתו זאת כונחו צדצרו אלה מנחורח וזודלי שלא היחה
כמו שכחצ צמקומה וסעתיקו מואחר לחלפי צמח האכסיס שיקצאו צכצודו כי אין
ראוי לחקיר כמוהו ליחס לעלמו שום כבוד וכ"ש צמקום שיש ציון לחמרים מלד
כצודו זה חפ"י שהיו הריוטות כ"ש כשהם חמיו ישראל ע"ה אלא ודלי רוחארי'
עמו וכל כונחו לא היחה לרמוח לכצודו כלל אלא להלפי צמח האכסיס שהי'
דבקים צמק חמורה ושוקדים על דלחוחיה חמיד כל מה שאיפשר כי חנה הי'
להיותו שוקד יומם וליילה זכה להיותו גדול צמורה ויהי צועח צעלמו שחסיג האמה
צכל הדיכיים ועעמם מולד שקירותו יחור מכל חמיו ישראל זולתי רבי עקי' והמיתר
גופה ודוכחא צמחא צמק צמחא דצכירות מוכחי כמי הכי רולה לומר דמאום
שקירותו חמיה זה שפ"י חכרחה עמיתרחה ודוכחא שלא היה הוא משצח עלמו
צמחיו וצקירותו יחור מכל חמיו ישרי' כי אס צפולפול והקצרה שחיגע ושוקד צמורי'
מולח אוחס כדחמריק צמגלה פרק קמח אס יחור לך חרס יענחי ונח מלחתי
אל חמיו וכי' ולא חמון אלא לחדורי' אצל לחוקיו גרסי' סיעחח דמיו' שרי'
כן עמיתרחה יחצאל צמל ששס כי למה דמה חמיו ישראל לקליפת השום ולא
צקליפת פרי חמר כגון קליפת אגחים וכדומה ואין לומר עמוס קליפת השום
היא יחור ברועה מכל אשר הפירות כי אין השכל נוחן דכולי האי לאין דומי'
כל חמיו ישראל קמיה וסיכין הוא להגדיל כצודו ולמעט כצודו כי"כ אלא כר'
דמעטס הוא מפני חריפות השום שהיה צו יחור מכלל וסס היו כמו הקליפ' דעס
היות שאין צקליפת אוחו חריפות שיש צפרי' הרי היא מעמדה הפרי ומקיימי'
אוחו ככה סס היו צקליס וחמיים צמורה ומעמדיס חריפותו וכפפרים שלחי'
אינו אומר כל חמיו ישראל לפי אלא כל חמיו ישראל דומים עליו והי' גרסי'
ככינה ויפה שהרי סס איהם עליו לומר שלפי האמת סס עלו צמקומה אלא שהי'
היה יחור חרף מהס שהוא השום וסס הקליפת שעליו חמקיימה ומעמדה השום
גם צמקום שהוא המאמר צמגדה על זאת הכונה הציוחה לחורות שהי' חרף
ודעל צמקום חמיה הוא דעלה דהיה חמיתין דהנן צ"ע אומר האלו"י ומעמדי'
צפרי' עלמס קאמר צמגדה חמיה אחר ריע הואיל והללו אומרים כך והללו אומרי'
כך האלו"י ומעמדיס לעלמס ומקשה עלה וליחמו טעמיה דמחן ומחמר
וצ"ע לא מלי קחי' חמעמיהו ויחא חמי צ"ע אומר כל חמיו ישראל
דומי' עליו כקליפת השום חון מחקרחה הזה אומר ר' יוחנן מפי השמועה
אמרה מפי חגי זכריה ומלכ"י פרסי' הואיל והללו אומרים כך דר"מ אומר
צחי' צלול רבי' אלעזר רבי' שמעון אומר צחי' צמחרי' איני איני יודע הלכה כמי'
הילכך האלו"י וכי' חון מן הקרח הזה היי' ריע וכי' אלמח דצ"ע סיס חכס
גדול יהיה יודע להצחין זה עעס יפה והי' ח"מ ח"מ למיקס חמעמיהו הי' מחצנח
שפיר מפי שמועה חמריה דצין ר' מתי' ורבי' אלעזר ור"ש אחרי מלחיהו מפי
השמועה מפי חגי זכריה ומלכ"י ולכן לא היה רולה צ"ע לסמוך על מעשיו
ולקצוה הלכה חמיערעו עד כאן לשונו : חא קתן דשצח צ"ע מפי מקויו הוא
שהיה חכס גדול והיה יודע להצחין כי זה עעס יפה והמחור עלמו מורה על
כאס כן אין לנו להוסיף על המורה צכל הצנח שהיה משצח עלמו יחור מכל
חמיו ישראל לא היה כי אס צכצנח ודעה רחצה שזה יושג צודלי מולד השקידה
זה נראה חמיה ויפה להליל לצ"ע מדצרי' גאוח אלא סלר"ך ליסצ עס זה היה
מיוחל דקאמר צמרכי' פרק צמחא וצקודין פרק קמח אומר חגי' הרבי'
צבן עחאי צקוקי' עברי' : ופירות רשי' חריני מעצח צמקומו שאחי'
דרשן וצקי' צ"ע שהיה מעצח צקוקי' עברי' כדחמיה צכצנח פרק צמחא צ"ע
אומר כל חמיו ישראל לפי כקליפת השום עד כאן לשונו . הרי נראה מהגמרה
יחלשין רשי' כנגד מה שצמחיה מהגמרה שהרי חגי' היה מעצח עלמו כצ"ע
ואיני יכול לומר שהיה מולד שקירותו כמו צ"ע שלא מלי' שהיה הוא שקין
יחור מעצח חמיו ישראל ומרשי' שהרי כצ"ע צפ"י שחרי כצ"ע וצקי' כצ"ע .
ישמע צ"ע שהיה מעצח עלמו גם צכקירותו על כל חמיו ישי' והוא חפ"י ומה
שצמחיו . ויחי אומר דלכאורה הכי ומחיו אצל כי מעייקן צ"ע שפיר הוא בהשך
רשי' וקיים מה שצמחיה מכה קושי' שיש צמיתרחה והיא יחור הלשון שאס
כינת חגי' לצנח עלמו לומר שהוא חכס כצ"ע למה האריך לומר צקוקי' עברי'
יהי' הי' שהוא חכס מכל חמיו ישי' צכל העולם הי' חכס . זה קשה לרשי'
יחקן שח"י שאחי' ישצח עלמו לומר שהוא גדול כצ"ע ומה שהח"י צ"ע לומר
שהיה לו מקיים לשצח עלמו צמקומו חף על פי שאיני מדרך המוסר כמו שעל"י
צ"ע שהיה מעצח עלמו צמקומו היה מקומו ולא להשוות שצחו לבצח צ"ע
צ"ע היה אומר שהוא גדול מכל חמיו ישי' והי' שח"מ חגי' ככה ומפני שעה
עס זה חקר צמחיה צמח היה מעצח עלמו חוסף רשי' ואמר שאחי' דרשן
וצקי' כי זה הוא הצנח הלר"ך למחגי' הלצור שיקצלו דצרי' צמקומו וגם צ"ע
ודלי' שהיה דרשן וצקי' אצל לא יחור מכל חמיו ישראל כי צכקירותו סס היו
גדולים מוחו חפ"י לרעחו ומה שהיה מעצח עלמו על כלל הוא צפולפול והקצרה
צמח

צ"ע וצקירותו ס"י טעם עלמו כר"ס דר"ס טעמי דקחא אלא שנס צמחיו זה
דמה עלמו לכן עחאי צמיהו ומדולי' ישראל חלמיד חמר לרבי עקיבא ויחמו ומחרי'
שכמקו לפדקס וכי' יחור החכס שלא דמה עלמו לצ"ע צמקומה אלא צכונחו לבד
צמריס שאמר שהיה צכונה צ"ע וכמו שכחצ למעט וצך לחוחס שיחשדוהו לוי'
עצרי' סס צגחן יעקב לא חון צזה כלל מעשיותו אדרבה חוסף גאוח על
גאוח ופצע על העלמו גם כחן עפס חקרון צדיעמו יען אשר לא זכר פקוי'
מלא שכחצ עמיס צמחמחו לא כפי קריחתו ולא כפי כחצו ויחא קללה חכס
לא חנח חס שאין צמולס מר שיחשוד אוחו ויחשוד עליו שהוא שחצ שאמר כלל
דצרי' צמחיה רבי' ידעי' שהוא לא חמר זה לפי מחצנחו אלא כמו שאומ' חמיו'
אצל היא היא חלוחס היחור גדילה שהיה לו לחשוד חס עלמו ולא לחשוד
עצרי' חמיה וכל שכן שלא היה חאי' לו להשוות חס עלמו צכונחו לכונח כמו
עחאי שמצנח גדולות ועצלותו צמורה היחה לו עיר גדול וירדות חקירותו כמו
שכחצו ז"ל שעליו חמיו יקר צעמי' הי' המיתה לחקידיו וזודלי' שכל דצרי' היו
בדרך חקירותו ולסס שמיס וכי' צהקומה שמה שכחצ חכס צכונח צ"ע שהיחה
לעורר לצוח חמלמדיס כדי שיקחאו צכצרי' הוא חמיה כי ע"פ היחה הכונה כצ'
היה איפשר לו צמחוח לומר על עלמו שגם כן היחה לו אוחה הכונה עלמה
אצל חינו חמיה אלא כונה אחרת שהיה לו צ"ע ועל פיה אי' איפשר לו דמיו' כונחו
לכונח צ"ע וכמו שאצנח ויחשונה אומר עצרי' זה צמירוס כונח צן עחאי גנצ'
הוא חמו ומחחכס כח"י יחמק אצרכיחל לקחו שצמחו צפירוסו ומק' אצוח
פיר ח"ל וצ' זומח זה היה אומר צמחיו חלבוני ישראל צריך שצנח כל חנה
למעטרי' כלה הוא הי' חכליח המין חלוטוי' וצ"ע היה אומר כל חמיו ישראל לפני'
כקליפת השום חון מן הקרח הזה רולה לומר רבי' עקיבא ולא היו הדצרים החלה
מלח צ' השלמים חלוי' גאה ונחון ודרך רע אלא לעורר לצוח חמלמדי' ולהלפיס
היו אומרים כן ח"י שיקחאו צכצנח עד כאן לשונו : ואחר צקשת חמיה
מכצוד חורחו ל"י חמיו לרלוח צזה עס שהיה דרשן ופצען גדול לא צבן זומח
ולא צ"ע חס כמקד חלוי' מפני שלא חמיו כי חס למחמרים צעלמס ופכמי'
צלי חקירה על מחמרי' חמורס או הנחמר עליהם צמקום חמר חמס חמיו
צמחמרים חמרים שאמרו חלו חמכמים או הנחמר עליהם יצין יוד כ"כחס צמחיה
וסנה כונח צ"ע הוא עלמו גלה חמיה וצחריה ציחור גמור צמחור חמר שאמר
קרוצ למחור חגי' צריך שצנח כל חנה לשמעני' הוא זה הוא היה אומר אוחה
עוד מה אומר כמה ערמח ערמ צ"ע צכצילי' כמה צמר חגי' לפי כמה יין וכי'
כמה גלוקחוח וכי' וכל מה שערמ לא ערמ חל חגי' צכצילי' אצל אורח רע ומה
אומר מה ערמ צ"ע זה פח חמר חכלתי חמיכה אי' חכלתי כוס אי' שחיתי כל עורח
צ"ע זה לא ערמ חל חגי' צכצילי' אשחו וצכו עד כאן . הרי כונחו וצמורה והיא שגם
שחמחה הוא חפ"י לרעמו שלא צרה הצורה יחצך כל חוחס אוכלוסים צכצילו
לבד עס כל זה צענך חיוצו להקדוש צך הוא היה נראה צעמי' מחוך חקירותו
כאלו כלס כצראו צכצילו לבד יחואה חייב להודות חפ"י יחצך כאלו צרהס
כלס לשמעו כיון שחנה ע"י כלס כדצרי' האורח עוב שכחצ הוא צעלמו ויהי'
הוא היה האורח וצ"ע זה הוא הקדוש צריך הוא צעלמו וכאח דירג ונחה מקיים
והשכל גמר צזה שחיון שהוא חכנה מכל הערמחה שערמ צ"ע והוא לר"ך לכולס
הרי הוא חייב להודות לו עליהם כאלו כל הערמחה היו צכצילו כי מה שחנה חמרים
מחוחס הערמחה גם כן אינו מעענן חיוצו של האורח להודות לצ"ע חס שלא כדצרי'
האורח רע והוא נחוצרי' גם המחמר הקדוש לזה הוא היה אומר כמה יגיעו יע'
חרס האי' עד שמלח פח לחכול חרס כו' וחגי' משכ"י ומולח כל חלו מחוקקים וכי' הוא
מורה על כונחו שהיחה גם כן שהיה מעצח ומצך להקציה שהיה חמיו ומולח כל
הדצרים חלרי' לו צלי יגיעה מה שלא היה לחרס האי' וגם שאחמרים היו
כחמס כמותו ומולח צלי יגיעה וסורה לרכיחם לפי חמחה הוא לא היה
עני' לכך אלא לחרס חמיה וערכו שחולך ליגע כל חוחס היגיעות והוא
לא חולך לכך הרי כאלו כל היגיעים צמחה הערמחה היעילי' הוא
יחמס כאלו כצראו צכצילו והיה מעצח למי שצמחיס יחצך שמו וסס ג'
מחלי' לחוס לחכול וצגד ללצוח ויחור לקוחס כי שלחמס לר"ך בלל
הדצר נחצנח כונחו שלא היחה ליחש לעלמו שום כצוד ומעלה אדרבה עניה
ושפלות וקצלה צול ומלכות שמיס זה נראה לעיני' דעה' דצרי' חמיה ויפה צפ"י
דצרי' צ"ל להלילו מדצרי' גאוח אלא שאחרי' שכחמיו צמיהו לומר צהקומה
חמח"ס ז"ל לפי' חמענה רחמי' שהיחז חמיה חמיתרחה וצ"י והכינה כפפענה
חס שעל השאלה ששאל שס שחיון שחכליח צחיה כל מה שחחח בגלל היחה
היא לחכליח חכס וכי' חס כן למה חמליח חקציה כל חמכסיס שלא יליירי'
מוסכל וכי' . השי' שחמכסיס חסס נחלח לצ' קצוח האי' לחיחוס יחמח"י לח'
הוא וכי' וכחצ לבקוף ח"ל חס העכין ציחורחו חזיל חמרי' כי צ"ע היה עומד על
חכ צמיה והיה רוחה ישראל העולי' ריבנל ואומר צך שצרה חכל להחריני על
היה ע"ה יחיד דצרי' עד כאן לשונו : הרי שחמ"ס חמיתרחה כפפענה צהפך עניה
שכחמיה ואלו הייחי' זוכר חלו דצרי' ז"ל צעח שעלה דרעמי' לכחוד דצרי' שכחמיה
חולי' שהיחי' מונע חס עלמו ויחכחמס וליחיתו יחא דלח לפקו פולסי' חריח'
מחמיה דרצ חמח"ס לחפחי' אצל כיון שלא זכרתיס יחי' העליס חמחי' צמח'
היחא עס היחה שחחחיה קודס כמה פעמים לא רחיה להעציר הקילומוס על
דצרי' חלו והחמ"ס צמקומס חחח היא על כן חמחתי' כל דיעדיו מן שחמיה
לענ' ועוד כי חלל גדולח חמחה חרצ ענותותו והוא יחן לי' מקיס לומר חמר
צקשת חמחיה מעפר עלמותיו הקדושות שצדרי' קל כזה מקוס היחי' לי' להחגדר
צו חולי' גם הוא יודע לדצרי' ומה חמחמרים חמחמרים של צן זומח שכחמיה
טסק עליהם עצרי' קשה הוא לומר שאדם שלס כצ"ע צמח חס עלמו צפיו
לומר שהוא יחיד דצרו צמיהו דצוד של כמה חממים רצני' גדולים יחמחי' ישראל'
ומחס דצוחיו והוא היה דן לפיחמס צקרקע כי לא סמכוחו לפי' שלא צח לכלל
זקנה כמו שצח לפיכס . וצפרע רבי' עקיבא שא"ל עליו צקוף צכוח (דף ר"ג)
אצל היחי' כמוחיו צח"י ודלי' היה גדול מולד צמקומה מצ"ו כדחשכחן צככיסחי'